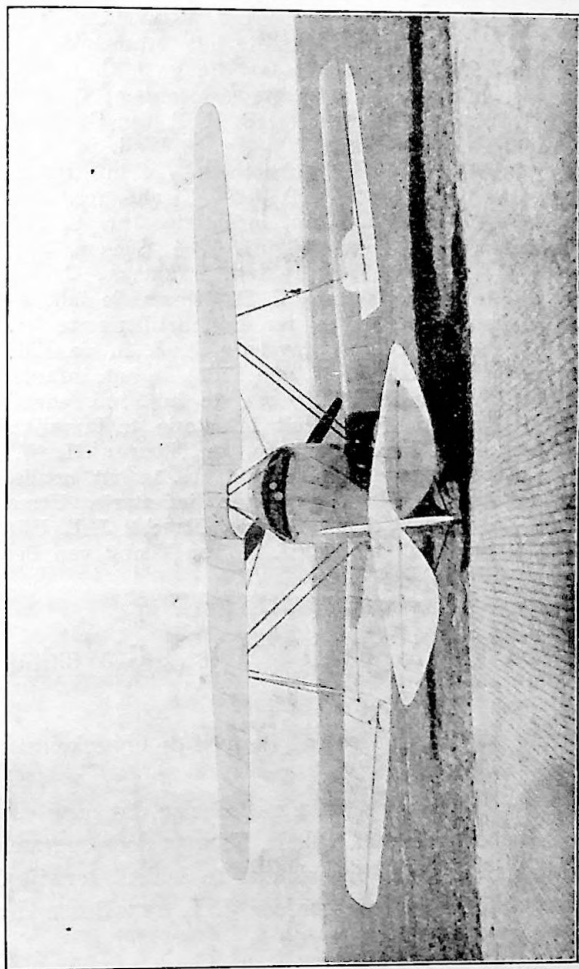

NATIONALE VLIEGTUIG-INDUSTRIE - 'S-GRAVENHAGE

SCHOOLVLIEGTUIG. TYPE C. III.

Maximum snelheid . . . 162 K.M. per uur.

Minimum snelheid . . . 68 K.M. " "

Stijgtijd naar 1000 M. 3 min.

Stijgtijd naar 2000 M. 7½ min.

Stijgtijd naar 3000 M. 13 min.

Opgave van aangenomen leden (Art. 5 en 6 Reglement):

G. S. Sicco Smit, res. 1e luit. gren., M. P. Roos, res. 2e luit. infanterie, A. M. Hijlkema, 1e luit. mil. adm., A. J. Kleijkamp, res. 1e luit. infanterie, mr. J. S. Korteweg, res. 1e luit. der infanterie, J. M. Krijger Jr., lid Tweede Kamer Staten Generaal, J. P. Loeffen, res. kap. infanterie, J. F. v. Mansvelt, gep. kap. O. I. L., H. Schotman, res. 1e luit. infanterie, J. Th. Smeets, 1e luit. infanterie, allen te Den Haag; J. G. J. Boissevain, res. 2e luit. der huzaren, te Amsterdam; G. A. van Driem, 2e luit. infanterie te Arnhem; B. M. P. van Griethuisen, 2e luit. infanterie te Assen. J. F. A. v. d. Wall, 2e luit. infanterie te Bergen op Zoom; Bibliotheek VIe inf. Brig., C. Hoekstra, res. 1e luit. infanterie, D. J. A. Kievits, res. 1e luit. infanterie, J. B. Lagaune, 1e luit. infanterie, Jhr. F. H. M. Michiels v. Kessenich, 1e luit. artillerie, C. A. Schaap, 2e luit. artillerie, H. P. J. Sloots, res. 1e luit. infanterie, C. M. J. Sprengers, res. 1e luit. infanterie, C. H. Tilman, 2e luit. artillerie, allen te Breda; A. Meijer, res. luit. artillerie, te Delft; O. C. G. M. Janssens, 1e luit. cavalerie, J. J. A. de Ridder, luit. genie, beiden te Ginneken; W. van Hulst, 2e luit. infanterie, te Maastricht; P. van der Steeg, res. 1e luit. mil. adm., te Rotterdam; U. Vuurman, res. 1e luit. infanterie, te Rijswijk; G. W. C. de Quay, res. kap. infanterie, te Tilburg; M. W. L. van Alphen, 1e luit. infanterie, A. Tuijtel, res. 1e luit. artillerie, beiden te Voorburg; S. Klapwijk, vaandr. infanterie, Utrecht; T. C. W. van Engelenburg, kap. artillerie, Utrecht; J. L. Uijterschoot, 2e luit. 10e R. I., te 'Ede; J. M. van Voorst van Beest, res. 2e luit. artillerie, Den Haag.

Bijeenkomst van 23 Maart 1923 te 's-Gravenhage.

Voorzitter: Kolonel H. J. FURSTNER.

De VOORZITTER: Mijne Heeren! Ik open de bijeenkomst en heet u allen welkom.

Tot mijn leedwezen moet ik u mededeelen dat onze voorzitter, de luitenant-generaal b. d. H. KEMPER door ongesteldheid verhinderd is deze bijeenkomst te leiden, terwijl de onder-voorzitter, de generaal-majoor J. L. TEN BOSCH door verblijf in het buitenland afwezig is.

In afwachting van de voordracht van den majoor P. J. VAN MUNNEKREDE, die eerst tegen 8 uur is uitgeschreven, heb ik vooraf uwe aandacht te verzoeken voor het voorstel-reglements wijziging.

Gebruik makende van de bevoegdheid, verleend in art. 39

van het vigeerende reglement en met inachtneming van het bepaalde in de 1e alinea van art. 40 van dat reglement, heeft het bestuur het voorstel-reglements-wijziging aan de leden rondgezonden. Zooals de heeren hebben gezien, zijn de artikelen, waarin wijzigingen van beteekenis worden voorgesteld met een X gemerkt. In de niet gemerkte artikelen zijn geen veranderingen gebracht, tenzij tot stijl-verbetering of tot verkrijging van correcter redactie.

Volmachten zijn niet aangevraagd.

Ik begin met de vraag te stellen, of iemand der heeren eenige inlichtingen wenscht, alvorens zijne stem te kunnen uitbrengen.

Zoo niet, dan zullen wij nu overgaan tot de stemming over de voorgestelde reglements-wijziging.

Ik herinner er, in verband met de stemmingen, aan dat de heeren leden de presentielijst moeten teekenen.

Het reglement zegt in art. 36, dat bij mondelinge stemming beslist wordt en in art. 41, dat het voorstel wordt geacht te zijn aangenomen wanneer minstens twee derden der uitgebrachte stemmen zich daarvoor hebben verklaard.

De mondelinge stemming geschiedt, ingevolge art. 35, bij hoofdelijke oproeping volgens de presentielijst.

Mag ik den secretaris-penningmeester verzoeken de namen voor te lezen van de lijst?

Aldus geschiedt.

De VOORZITTER: Mijne Heeren! Het is gebleken, dat er zijn uitgebracht 21 stemmen, en wel alle voor. Het resultaat is dus, dat met algemeene stemmen het voorstel reglements-wijziging is aangenomen.

Ik behoef u niet te zeggen dat het bestuur zeer op prijs stelt, dat de leden op deze wijze hun goedkeuring hebben gehecht aan het gedane voorstel.

Aangezien het nog geen 8 uur is, schors ik de bijeenkomst tot dat tijdstip.

De VOORZITTER: Mijne Heeren! Ik heropen de bijeenkomst. Alvorens het woord te verleen aan den spreker van

dezen avond, moge ik het gebruikelijk verzoek richten tot de heeren die nog aan het debat wenschen deel te nemen om zich bij het begin van de pauze, daartoe bij mij aan te melden.

En thans zal het mij aangenaam zijn, als de majoor VAN MUNNEKREDE zijn voordracht wil aanvangen, over

DE SAMENWERKING VAN INFANTERIE EN ARTILLERIE IN HET GEVECHT.

De heer VAN MUNNEKREDE: Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren.

Na een driejarige detachceering bij het Fransche leger, waarvan ik met de meest aangename en dankbare herinneringen ben teruggekeerd, is het mij een bijzonder voorrecht weer een spreekbeurt in deze Vereeniging te kunnen vervullen.

Op uitnoodiging van het bestuur zal ik heden avond bespreken de samenwerking van infanterie en artillerie in het gevecht, een vraagstuk, dat tegenwoordig in binnen- en buitenland de aandacht van de militaire kringen in hooge mate bezighoudt.

Moet men zich daarover verbazen?

Geenzins, want de oorlog, die achter ons ligt heeft op ondubbelzinnige wijze aangetoond, dat gebrek aan samenwerking van die beide wapens op het gevechtveld tot groote rampen kan leiden, dat niets moeilijker is dan die samenwerking onder alle omstandigheden te verzekeren en dat het ongelukkigerwijze niet gelukt is een afdoende oplossing aan dat belangrijke vraagstuk te geven.

Dit laatste is zeer zeker te betreuren, want te allen tijde is het oorlogsveld tevens het beste proefveld geweest en als het daar in 4 jaren niet gelukt is *het* middel te vinden, dat die samenwerking verzekert, dan mag men met recht betwijfelen daarin in vreedestijd te zullen slagen.

Maar, Mijne Heeren, laten wij niet wanhopen; er is op het onderwerpelijke gebied veel ervaring opgedaan, die de richting bepaalt waarin moet worden gezocht en voor zoover de techniek bij de oplossing is betrokken, daar mag men gegronde hoop koesteren eenmaal te zullen slagen.!

Alvorens tot de behandeling van mijn eigenlijk onderwerp over te gaan, meen ik er goed aan te doen u een zeer beknopt overzicht te geven van de taak, die de artillerie tegenwoordig op het gevechtveld heeft te vervullen en van hare verdeeling over de artillerie van een bepaald legeronderdeel.

Die taak is veelomvattend en zij kan in het algemeen als volgt worden omschreven:

- a. vernieling van de hindernissen, die de eigen infanterie op haar weg ontmoet;
- b, rechtstreeksche ondersteuning en bescherming van de eigen infanterie;
- c. bestrijding van de vijandelijke artillerie;
- d. belemmering van 's vijands achterwaartsche gemeenschap.

Gaat men na op welke wijze in Frankrijk die vierledige taak over de artillerie van een legerkorps wordt verdeeld, dan komt men tot het volgende resultaat.

Voor het vervullen van de opdrachten, genoemd onder a en b, is in beginsel bestemd de artillerie der divisieën, omdat daarvoor een nauwe samenwerking met de infanterie noodzakelijk is; met de uitvoering der opdrachten, genoemd onder c en d, is normaal de korpsartillerie belast.

De divisiecommandanten nu verdeelen in den regel de onder hun bevelen gestelde artillerie in 2 deelen:

het eene deel is bestemd om de infanterie *rechtstreeks* te steunen (*artillerie d'appui direct*); hiervoor wordt in beginsel aangewezen de z.g. veldartillerie. De sterkte varieert van 1 tot 2 afdelingen per regiment infanterie; bij den aanval in den stellingoorlog bedraagt zij meestal 2 afdelingen per bataljon infanterie¹⁾;

het andere deel is bestemd om den divisiecommandant de gelegenheid te bieden gedurende den strijd zijn invloed te doen gelden door concentratie of versterking van vuur, daar waar de gevechtsumstandigheden zulks vereischen. (*artillerie d'action d'ensemble*).

¹⁾ Het is van groot belang gebleken om zooveel mogelijk steeds *dezelfde* afdeling tot steun van een bepaalde infanterie-eenheid aan te wijzen.

Ik zal nu heden avond alleen spreken over de artillerie, aangewezen tot *rechtstreeksche* ondersteuning van de infanterie, niet alleen omdat het optreden van dat gedeelte der artillerie, uit een oogpunt van samenwerking met de infanterie beschouwd, verreweg het belangrijkste is, maar ook omdat daarover zooveel valt te zeggen, dat het mij moeite genoeg zal kosten om U daarvan in den beschikbaar gestelden tijd de hoofdzaken mede te deelen.

Dat ik over de rest van de artillerie zal zwijgen mag dus niet worden opgevat als een bewijs, dat die artillerie op het gevechtveld geheel vrij is in haar doen en laten en zich om samenwerking met de infanterie in het geheel niet behoeft te bekommeren.

Het tegendeel is waar en ik vestig er de bijzondere aandacht op, dat *alle artillerie met de infanterie moet samenwerken.*¹⁾

Om U daarvan slechts één bewijs te geven, verwijs ik U naar het optreden van de artillerie, die tot opdracht heeft de artillerie van den vijand te bestrijden, waarmede — blijkens het bovenstaande — in beginsel de korpsartillerie is belast.

Bij den aanval bijv. moet die artillerie 's vijands artillerie zoolang mogelijk blijven bestrijden, m.a.w. tot het oogenblik waarop de nadering van de aanvallende infanterie tot verleggen van het vuur dwingt.

Welnu, dat artilleriesdeel — ofschoon niet behoorende tot de artillerie bestemd tot *rechtstreeksche ondersteuning* van de infanterie — kan die taak onmogelijk naar behooren vervullen, wanneer zij zich niet op de hoogte stelt en houdt van de vorderingen der eigen infanterie .

Thans ga ik over tot het bespreken van het onderwerp van dezen avond, waarbij ik, op grond van het hiervoren medegedeelde, zal blijven *binnen het divisieverband*.

Ik zal mij daarbij *niet* uitsluitend, maar wel veel aan

¹⁾ Bien que les fantassins — et même les artilleurs — ne s'en rendent pas toujours compte il n'est pas un coup de canon qui ne soit ou ne doive être une aide pour l'infanterie. Commandant Gérin. Revue d'Infanterie 1922, blz. 276.

Fransche zijde ophouden. Hieruit gelieve U allerminst af te leiden, dat ik aan de opvattingen in andere legers geen waarde toeken. Ik doe zulks omdat ik door mijn studie aan de Ecole Supérieure de Guerre uit den aard van de zaak het best op de hoogte ben van de Fransche opvattingen ter zake en bovendien omdat ik vermeen, dat wij in het hierbedoelde opzicht het meest van de Franschen zullen kunnen leeren.

In Frankrijk toch was vóór den oorlog meer dan elders de noodzakelijkheid gevoeld om aan het vraagstuk van de samenwerking van infanterie en artillerie tijdens het gevecht meer aandacht te schenken dan tot dusver gebruikelijk was geweest.

Als U deze bewering bevestigd wilt zien door een Duitscher, dan verwijs ik U naar het laatste werk van generaal BALCK „Entwicklung der Taktik im Weltkriege“, waar deze opperofficier op blz. 321 schrijft:

„Alle unsere Vorschriften forderten vor dem Kriege wohl das Zusammenwirken der Waffen, gaben nur nicht die Mittel und Wege an, wie dieses zu erreichen sei; Bei unseren Gegnern hatte man dieser Frage besondere Beachtung geschenkt und das Zusammenwirken der beiden Waffen in ein bestimmtes System gebracht, bei dem nichts dem Zufall überlassen blieb“.

Deze laatste woorden mogen misschien eenigszins overdreven zijn, maar zij doen niets af aan het feit, dat Frankrijk ten aanzien van het onderwerpelijke vraagstuk de andere mogendheden vóór was, waartoe — zooals U bekend is — den generaal PERCIS alle eer toekomt.

BEGINSELEN GEHULDIGD BIJ HET UITBREKEN VAN DEN OORLOG OMTRENT DE SAMENWER- KING VAN INFANTERIE EN ARTILLERIE IN HET GEVECHT.

De opvatting, die de officieele richting in Frankrijk vóór den oorlog was toegedaan omtrent de taak van de artillerie in het gevecht en haar samenwerking met de infanterie, kwam zeer duidelijk tot uiting in het Rapport aan den Minister van Oorlog, behoorende bij „Le décret sur le Service des Armées en Campagne du 2 décembre 1913“.

„On admettait” aldus dat rapport „jusqu’ à ces dernières années que le premier devoir de l’artillerie au combat était de prendre la supériorité du feu sur l’artillerie ennemie et qu’ ensuite son rôle consistait à préparer les attaques d’ infanterie en criblant de projectiles les objectifs assignés à ces attaques avant l’entrée en action de l’infanterie. Il est aujourd’hui reconnu que le rôle essentiel de l’artillerie est d’appuyer les attaques de l’infanterie en détruisant tout ce qui s’oppose à la progression de ces attaques. La recherche de la supériorité sur l’artillerie ennemie n’a pas d’autre objet que de s’efforcer d’agir avec la maximum de puissance contre les objectifs d’attaque de l’infanterie. Il demeure évident qu’aucune occasion d’acquérir cette supériorité ne doit être négligée et il arrive d’ailleurs souvent que le premier obstacle rencontré par l’infanterie soit précisément le feu qu’elle subit de la part de l’artillerie ennemie...

„Quant à la préparation des attaques par l’artillerie, elle ne saurait être indépendante de l’action de l’infanterie, parce que le feu de l’artillerie n’a qu’une efficacité restreinte contre un adversaire abrité et que, pour amener cet adversaire à se découvrir il faut l’attaquer avec de l’infanterie. *La coopération entre les deux armes doit donc être constante.*¹⁾ L’artillerie ne prépare plus les attaques, elle les appuie”.

De opvatting, dat een voorbereiding van den aanval door de artillerie nutteloos of onnoodig zou zijn, is door de gebeurtenissen weerlegd, maar overigens kan het rapport ook heden ten dage geheel worden onderschreven.

Hoe men de voortdurende samenwerking meende te kunnen verzekeren, werd aangegeven in art. 109 „du Service en Campagne” luidende als volgt:

„Toute attaque implique la coopération étroite de l’infanterie et de l’artillerie. *Le commandant de la division assure la liaison entre ces deux armes par les missions qu’il leur assigne*”¹⁾

Met deze woorden was de noodzakelijkheid van de z.g.

¹⁾ Ik cursiveer.

liaison par le haut erkend en in het juiste besef, dat deze niet onder alle omstandigheden voldoende zou zijn, had men niet verzuimd er op te wijzen, dat het boven dien noodig was een rechtstreeksche verbinding tot stand te brengen tussehen de commandanten van infanterie- en artillerie-eenheden, die gezamenlijk een bepaald gevechtsdoel moesten bereiken (de z.g. *liaison par le bas*).

Vandaar dat het „Règlement de manoeuvre de l'Artillerie de Campagne” bepaalde:

„Si la mission d'un groupe est d'appuyer spécialement une attaque déterminée, son chef se met en rapport avec le commandant de la troupe d'infanterie chargée d'exécuter l'attaque. Cette entente préalable entre les exécutants est la base de la liaison.

„Pendant l'exécution de l'opération, le commandant de l'artillerie s'efforce de rester en communication avec le commandant de l'infanterie par tous les moyens possibles.¹⁾

Aan de hand van het vorenstaande constateer ik, dat men bij het begin van den oorlog het standpunt innam:

1°. dat de artillerie aangewezen tot rechtstreeksche ondersteuning van een bepaalde infanterie-eenheid, niet onder de bevelen zou staan van den commandant der infanterie;

2°. dat de divisiecommandant de algemeene samenwerking der beide wapens moest verzekeren door duidelijk het gemeenschappelijk te bereiken gevechtsdoel aan te geven;

3°. dat de beide op samenwerking aangewezen commandanten de bijzonderheden der uitvoering van de gemeenschappelijke opdracht in nauw contact moesten regelen.

Deze beginselen bleven volstrekt niet tot Frankrijk beperkt, want men kan gerust zeggen, dat zij overal — ook te onzent — als juist werden erkend.²⁾

¹⁾ Ik cursiveer.

²⁾ Ik verwijs hiervoor naar de belangrijke voordrachten, die over de samenwerking van infanterie en artillerie in het gevecht in deze Vereeniging werden gehouden in de jaren 1911 en 1913 resp. door den toenmaligen majoor v. D. HOOG en den toenmaligen kapitein MULLER MASSIS.

Zien wij nu wat de toepassing van die beginselen op het slagveld heeft geleerd.

DE VERHOUDING VAN DE INFANTERIE TOT DE ARTILLERIE, DIE TOT HAAR RECHTSTREEKSCHER ONDERSTEUNING IS AANGEGEZEN.

Indien ik de vraag stel: Behoort de artillerie, tot *rechtstreeksche ondersteuning* van een bepaalde infanterie-eenheid aangewezen, al dan niet onder bevel van den infanteriecommandant te staan, dan stel ik daarmede allerminst een gloednieuw vraagstuk aan de orde.

De kwestie is al oud en deed vóór den oorlog menigmaal in woord en geschrift een heftigen strijd ontbranden.

Ik behoef U maar te herinneren aan de „*véritable levée de boucliers*” — om met generaal PERCIN te spreken — veroorzaakt door de bekende Fransche ministerieele circulaire van 10 Maart 1910, waarin o.m. de volgende woorden voorkwamen:

„*Les troupes de toutes armes momentanément employées à la même mission, doivent sur le champ de bataille obéir au même chef*”.¹⁾

Men heeft het nooit aangedurfd die bepaling in de reglementen op te nemen.

Thans duikt het vraagstuk weer op en het is van zooveel belang, dat ik U verzoek een oogenblik met mij stil te staan bij de redeneering van hen, die de artillerie onder de bevelen wenschen te zien van den infanteriecommandant.

Die redeneering luidt ongeveer als volgt:

Op het gevechtveld vraagt de infanterist aan den artillerist om vuur te brengen *op de plaats* en *op het oogenblik*, waar hij — infanterist — steun noodig heeft.

Aan dien wensch zal alleen kunnen worden voldaan, wanneer de artillerie rechtstreeks in werking wordt gebracht door hem, die in staat is plaats en oogenblik te bepalen.

Dat kan niemand anders zijn, dan hij, die het gevecht leidt.

Het komt er dus op aan om uit te maken, wie op het

¹⁾ Général Percin. Cinq années d'Inspection blz. XII.

moderne slagveld de gevechtsleider is en wel in het bijzonder bij den aanval omdat daar de leiding met veel grootere moeilijkheden te kampen heeft dan bij de verdediging.

Geldt het den aanval van een divisie op een versterkte stelling, dan kan de divisiecommandant, dank zij de te verwachten resultaten van de luchtverkenning, vrij nauwkeurig op de hoogte zijn van den toestand bij den vijand in en achter het gedeelte van de stelling, dat hij moet aanvallen.

Hij kan zijn operatie zorgvuldig overwegen en doen voorbereiden, de samenwerking van alle organen waarover hij beschikt nauwkeurig regelen, kortom men kan zich voor een divisiecommandant moeilijk gunstigere omstandigheden denken om zelf als gevechtsleider op te treden.

Toch schijnt daarop niet meer te kunnen worden gerekend, eenigen tijd nadat de aanval is ontketend.

„Malheureusement”, schrijft bijv. de luitenant-kolonel Alléhaut „sur les champs de bataille modernes le général de division ne voit rien ou ne voit que peu de chose; il ne sait très tard, que ce que les comptes rendus de ses subordonnés — parfois les renseignements de ses avions — lui appor- tent”,¹⁾ en hij concludeert, dat onder die omstandigheden het antwoord op de vraag: wie leidt het gevecht, niet twijfelachtig is en dat het de regimentsecommandanten, zelfs de bataljonscommandanten van de voorste eenheden zullen zijn, die de leiding van het gevecht in handen hebben.

Dan zijn zij het ook, die de artillerie moeten kunnen bevelen.

Een dergelijke redeneering is in nog hogere mate toepasselijk op den aanval in den bewegingsoorlog, omdat daar de toestand reeds bij het begin veel onzekerder is dan in den stellingoorlog.

Mijne Heeren, ik geloof niet, dat men het betoog, waarvan ik u den korten inhoud heb medegedeeld, eenvoudig naast zich kan neerleggen en dit te meer niet, daar de voorstanders van het stellen van de artillerie onder de bevelen van de infanteriecommandanten belangrijk bewijsmateriaal voor de juistheid hunner opvatting kunnen aanvoeren.

¹⁾ Revue Militaire Générale 1922 blz. 486.

Zoo schreef generaal LUDENDORFF in een circulaire van 15 Mei 1918, dat de aanval op een vijandelijke stelling, na het binnendringen daarin, uiteenvalt in afzonderlijke gevechten, die door de commandanten van de voorste regimenten infanterie worden geleid. En hij achtte de consequentie daarvan, dat de artillerie, die hen steunde, *onder hun bevelen moest zijn geplaatst*.

Aan Fransche zijde dezelfde opvatting tijdens het offensief in 1918.

Toen ging men er in bijna alle divisien toe over de divisieartillerie te decentraliseeren op grond van de ondervonden moeilijkheden om ze op het gewilde oogenblik ten behoeve van de infanterie te doen ingrijpen.

Nu eens werd zij onder de bevelen gesteld van den commandant van de infanterie der divisie, dan weer werd zij over de regimenten infanterie in voorste lijn verdeeld. Na de doorbreking van het Duitse front in Champagne door het 4e Leger op 25 September 1918 ging de commandant van een legerkorps er zelfs toe over ook zware artillerie bij elk regiment infanterie in voorste lijn in te deelen.

Deze feiten zijn niet weg te eijferen en men zal dus verstandig doen met aan te nemen, dat zich op het moderne slagveld *meer dan vroeger* omstandigheden zullen voordoen, die tot een decentralisatie van de divisieartillerie dwingen.

Moeten wij daarom nu geheel over stag gaan en de ge-centraliseerde leiding van de divisieartillerie prijs geven? Ik geloof, dat dit gevaarlijk zou zijn, want de bezwaren, aan de decentralisatie verbonden zijn zóó groot dat zij m.i. nooit tot *beginsel* zal kunnen worden verheven.¹⁾

¹⁾ De Fransche kolonel ROGER deelt in zijn werk „L'artillerie dans l'offensive” een merkwaardig voorbeeld mede van de bezwaren, die een decentralisatie van de divisieartillerie kan te voorschijn roepen.

In October 1915 was in een divisie, die het vak Loos-Bully-Grenay moest verdedigen, de beschikbare artillerie zoodanig verdeeld, dat elke compagnie over hare eigen batterij beschikte,

Ik vermoed, dat de Franschen met die bezwaren hebben kennis gemaakt, want het Fransche opperbevel achtte zich geroepen om in een circulaire van 6 November 1918 front te maken tegen onnoodige decentralisatie van de divisie-artillerie door er de aandacht op te vestigen „que l'exces de décentralisation ne devait pas amener le commandement à abdiquer en repartissant à priori tous ses moyens entre les unités subordonnées.

„La décentralisation en effet n'est avantageuse qu'à certains moments de la bataille".¹⁾

In deze circulaire is het woord „abdiquer" niet te sterk. Want indien zoowel de Franschen als de Duitschers de ervaring hebben opgedaan, dat de leiding van de infanterie bij de doorvoering van den aanval aan de handen van den divisiecommandant kan ontsnappen, dan „abdiqueert" deze inderdaad als hij ook zijne artillerie uit handen geeft.

Daarmede toch ontdoet hij zich van het krachtigste orgaan, waarmede hij nog invloed op den strijd zal kunnen uitoefenen.

Er moeten dus wèl klemmende redenen zijn — *ter uitsluitende beoordeeling en verantwoordelijkheid van den divisiecommandant* — om tot dien ver strekkenden maatregel te besluiten.

die zoowel bij de verdediging als bij den aanval slechts de bevelen van den compagniescommandant had op te volgen.

Afgescheiden van het feit, dat deze compagniescommandanten — voor het meereendeel reserveluitenants — zeer zonderlinge bevelen aan de artillerie gaven, was het ook een groot bezwaar, dat de divisiecommandant een te zwakke artilleriemacht in de hand had om aan onvoorziene gebeurtenissen het hoofd te bieden.

Wat te voorzien was gebeurde dan ook.

„Dans une circonstance pressante", aldus de kolonel ROGER, „où les Allemands montraient une grande activité et dans l'attaque d'une tranchée au nord du grand crassier de Loos, le commandant de l'artillerie divisionnaire, instinctivement et par la force de l'habitude, donna des ordres à tous les groupes.

„Mais une note rappela immédiatement que les batteries de compagnie n'étaient pas à sa disposition." (blz. 277).

¹⁾ Ik cursiveer.

Sinds November 1918 is het Fransche legerbestuur niet van opvatting veranderd, want de „Instruction provisoire sur l'emploi tactique des Grandes Unités” kent groote waarde toe aan een gecentraliseerde leiding van de artillerie gedurende het gevecht. Decentralisatie van de divisie-artillerie wordt wel is waar niet verworpen, maar in beginsel staat zij onder de bevelen van den commandant der artillerie.¹⁾

Het Deutsche Voorschrift „Führung und Gefecht der verbundenen Waffen” neigt meer naar een vroegtijdige decentralisatie.²⁾

Doeh als ware het bevreesd voor de mogelijke gevolgen daarvan, komt in het voorschrift een merkwaardige bepaling voor, die ik u even wil voorlezen:

„Stets musz die der Infanterie unterstellte Nahkampf-artillerie in Verbindung mit dem Artillerieführer der Division bleiben, damit dieser in der Lage ist, auf Befehl der Division, die Artilleriewirkung gegen andere Ziele zusammenzufassen (punt 282).

Deze bepaling lijkt mij niet gelukkig.

Gaat een divisiecommandant er in een bepaald geval toe over om een gedeelte van zijn artillerie onder de bevelen van de infanteriecommandanten te stellen, dan moet men aannemen, *dat dit het enige middel vormt om de samenwerking tusschen de twee wapens afdoende te verzekeren.*

Dan moeten die infanteriecommandanten ook vrij zijn in het tactisch gebruik van hun artillerie en dan moeten de artilleriecommandanten zich geheel kunnen wijden aan de opdrachten, die hun door hun tijdelijke bevelhebbers worden gegeven. Gedragen zij zich dienovereenkomstig, dan bestaat er allermintst zekerheid, dat op een gegeven oogenblik de divisiecommandant over die artillerie zal kunnen beschikken voor het uitvoeren van andere opdrachten.

Practisch zal die bepaling dus vermoedelijk niets anders

¹⁾ Zie de punten 20, 178, 185 en 188.

²⁾ Zie de punten 265, 282, 320 e.a.

beteekenen dan een verzwaring van de taak van de betrokken artilleriecommandanten.

Alvorens de bespreking van het thans aan de orde zijnde vraagstuk te beëindigen, wil ik nog enkele woorden wijden aan het standpunt, dat ter zake bij ons wordt ingenomen.

Het „Algemeen Gevechtsvoorschrift” en het stuk „Eigenschappen der Artillerie” verspreiden daaromtrent het noodige licht. Er blijkt uit, dat de opvatting te onzent dichter staat bij de Franse dan bij de Duitse.

M.i. terecht, want onze huidige legertoestanden maken het ongetwijfeld gewenscht om met de decentralisatie van de divisieartillerie uiterst voorzichtig te zijn.¹⁾

Gelukkig onthouden beide voorschriften zich van het noemen van gevallen, waarin — ter bepaling van de gedachte — het stellen van de artillerie onder de infanteriecommandanten aanbeveling zou kunnen verdienen, want de ervaring bewijst, dat die gevallen dan, tegen de bedoeling in, tot regel worden verheven.

Decentralisatie kan trouwens niet de zoo vurig verlangde *afdoende* verbetering brengen van de samenwerking tusschen de infanterie en de artillerie in het gevecht.

Dit zal later blijken.

TAAK VAN DEN DIVISIECOMMANDANT BIJ HET REGELEN VAN DE SAMENWERKING TUSSEN INFANTERIE EN ARTILLERIE.

Zooals op blz. 246 werd medegedeeld, beschouwde men het als de taak van den divisiecommandant om in zijn bevel, onverschillig of dit den aanval of de verdediging betrof, de algemeene samenwerking der beide wapens door middel van een duidelijke opdracht te verzekeren.

Vóór en in het begin van den oorlog vatte men dit meestal zoodanig op, dat de divisiecommandant aan een bepaalde infanterie-eenheid een gevechtsdoel aanwees en dan aan

¹⁾ Zie ook kolonel LEMOINE. Etudes sur le combat d'infanterie. Revue d'Infanterie Dec. 1922, blz. 688.

een bepaalde artillerie-eenheid opdroeg haar daarbij te ondersteunen, de wijze, waarop dit zou geschieden, aan de beide onderbevelhebbers overlatende.

De ervaring van dezen oorlog heeft bewezen, dat in het algemeen een dergelijke regeling van de samenwerking onvoldoende is en dat de divisiecommandant veel meer in bijzonderheden zal moeten afdalen.¹⁾

Vraagt men naar de oorzaken hiervan, dan moet zeer zeker in de eerste plaats worden genoemd de invloed van den mitrailleur, die oneindig veel grooter bleek te zijn dan men had verondersteld.

Een overtuigend bewijs hiervan levert de „Note pour toutes les armées” van 24 Augustus 1914, waarin het Fransche opperbevel de eerste oorlogservaringen aan de troepen bekend maakte.

Na te hebben medegedeeld dat het artillerievuur van de Duitschers nog al meeviel en waaraan dat moest worden toegeschreven, gaat die „Note” aldus verder: !

„Mais l'arme à laquelle personne ne reste indifférent est la mitrailleuse, qui par ses effets matériels et moraux règne en maîtresse sur le champ de bataille!”

Mijne Heeren, die woorden werden geschreven nauwelijks 3 weken na het begin der vijandelijkheden; in de periode, waarin zoowel het Fransche als het Duitse regiment infanterie slechts over 6 mitrailleurs beschikte!

Wat zou men wel van de mitrailleurs gezegd hebben als dat aantal eens 36 was geweest, zooals bij het einde van den oorlog?

Als tweede oorzaak moet worden vermeld de gestadig toenemende uitwerking van de artillerie, waardoor de verbinding tusschen de infanterie en de artillerie zeer werd bemoeilijkt en meermalen geheel werd verbroken.

Men gevoelde toen zeer goed, dat het niet meer voldoende was voor een divisiecommandant om h.v. te gelasten:

¹⁾ Deze verplichting rust natuurlijk op den onderbevelhebber, wanneer deze met de leiding van een gecombineerde actie van infanterie en artillerie wordt belast.

I—1 R.V.A., in stelling nabij A, ondersteunt den aanval van 1 R.I. op B.

Men begreep, dat een scherper geformuleerde opdracht noodzakelijk was, waarvan de uitvoerbaarheid in de moeilijke, moderne gevechtssomstandigheden moest worden verzekerd, door volgens bepaalde methoden te werk te gaan.

Om u van die methoden een duidelijk overzicht te kunnen geven, moet ik aanval en verdediging afzonderlijk behandelen.

Ik begin met den aanval en wel met den aanval in den stellingoorlog, omdat zich daaruit de nieuwere vorm van samenwerking van infanterie en artillerie heeft ontwikkeld.

DE AANVAL IN DEN STELLINGOORLOG.

Het is u bekend, dat men in het begin van den stellingoorlog geen aanval waagde te ondernemen zonder een langdurige voorbereiding door de artillerie, waarvoor ontzaglijke hoeveelheden munitie beschikbaar werden gesteld.

En als de aanvaller dan dacht dat die duizenden en nog eens duizenden projectielen hun vernielend werk hadden verricht en hij zijn infanterie slechts naar voren behoefde te brengen om de vijandelijke stelling te bezetten, dan doken overal aan de zijde van den verdediger de verschrikkelijke mitrailleurs op, die de aanvallers tegenhielden of vernietigden.

Men kwam toen op het denkbeeld om de infanterie op haar geheele aanvalsfront te doen voorafgaan door een z.g. vuurwals, die alles zou vernietigen wat voor de infanterie gevaarlijk zou zijn en die zich met dezelfde snelheid als zij zou voortbewegen.

Sloot de infanterie nu zoo dicht mogelijk op, dan was de kans groot, dat de verdedigende mitrailleurbedieningen, die eventueel aan de vernietiging waren ontsnapt, zouden zijn overmand vóór zij hun wapen op de aanvallers hadden kunnen richten.

Onnoodig er de aandacht op te vestigen, dat de divisie-
1922/23. IV.

commandant de gecombineerde beweging van vuurwals en infanterie in het aanvalsbevel nauwkeurig moest regelen.

Een idealer vorm van samenwerking tusschen infanterie en artillerie zou moeilijk denkbaar zijn, wanneer de aanval altijd verliep zooals men had gedacht en gehoopt

Dit bleek echter niet het geval te zijn.

Herhaaldelijk kwam het voor, dat de infanterie door een onverwachten, plaatselijken weerstand in hare voorwaartse beweging werd gestuit, terwijl de op tijd geregelde vuurwals onverbiddelijk haar weg vervolgde, een steeds grooteren voorsprong op de infanterie verkreeg om ze ten slotte geheel aan haar lot over te laten.

Dit feit is zeer goed verklaarbaar.

In de eerste plaats bleek de materieele uitwerking van de vuurwals niet zoo groot als men had verondersteld en in de tweede plaats dwong de spreiding van het artillerievuur de infanterie op *eenigen afstand* te volgen achter de neervallende projectielen.

Daardoor hadden mitrailleurbedieningen, die zich bij het passeren van de vuurwals hadden gedekt, tijd genoeg om te voorschijn te komen en zich tot tegenweer in te richten.

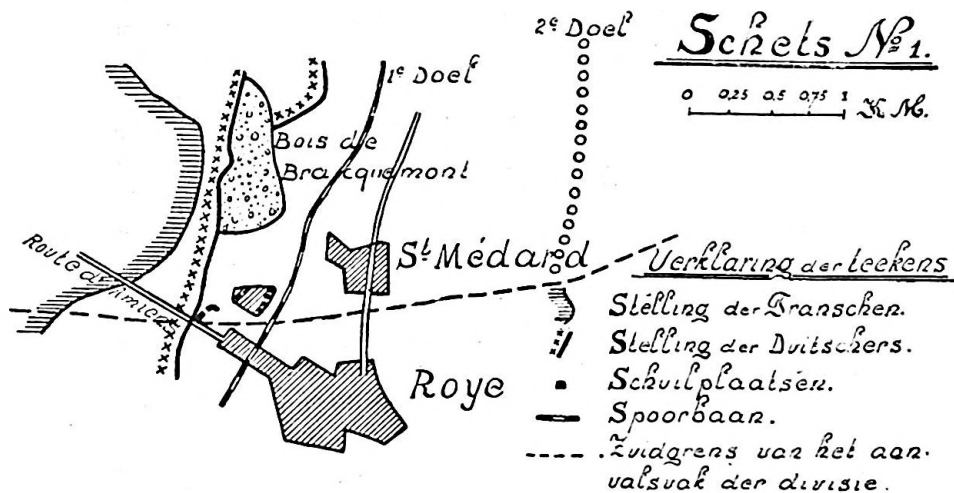
Welke de gevolgen kunnen zijn van het hierboven bedoelde feit is o.a. bij den aanval van de Franschen op de Duitse stelling ten N. van Roye op 20 Augustus 1918 duidelijk gebleken (zie schets No. 1).

Een der Fransche divisieën had tot opdracht Roye omvattend aan te vallen. De divisiecommandant besloot het zwaartepunt van zijn aanval te leggen in het zuidelijk deel van zijn aanvalsstrook tusschen de noordpunt van het Bois de Braquemont en den weg naar Amiens, op welk terreingedeelte 2 bataljons de voorste gevechtslinie zouden vormen.

Aan de artillerie was de opdracht verstrekt:

den aanval voor te bereiden door bressen te schieten in de hindernissen en vernielingsvuur af te geven op de verdedigingsinrichtingen ten N. van Roye en voorts den aanval te steunen door een onafgebroken vuurwals tot het 2e doel.

Er was verder bepaald dat de zware artillerie gedurende den aanval zou blijven schieten op de doelen, die zij bij de

voorbereiding onder vuur had genomen tot het oogenblik waarop de naderende vuurwals tot verleggen van het vuur dwong.

Hoe verliep nu de aanval?

Het linker bataljon had een betrekkelijk gemakkelijk aanvalsterrein en bereikte weldra den kunstweg, waar 2 compagnieën zich nestelden. De 3e compagnie bezette den Z. O. rand van het Bois de Braquemont om te trachten het verband met het rechterbataljon te onderhouden.

Dit bataljon, dadelijk op zwaren weerstand stuitende, kon slechts enkele meters terrein winnen; *de vuurwals ging echter door en joeg bij overmaat van ramp het vuur van de zware artillerie voor zich uit.*¹⁾

Van af dat oogenblik was het rechterbataljon aan zijn plaats geketend, waardoor een groote gaping tusschen de 2 bataljons ontstond.

De Duitschers profiteerden hiervan door een tegenaanval te doen op het front en in de flank van het linkerbataljon, dat gedwongen werd zijn terreinwinst prijs te geven.

5 uur nam. was het Bois de Braquemont in handen der Franschen.

Dit was het eenige resultaat van den dag.

¹⁾ Ik cursiveer.

²⁾ M.a.w. de achtercevolgens te bereiken doelen aan te geven.

Welk middel kon de divisiecommandant nu toepassen om dat ongetwijfeld ernstige bezwaar van de vuurwals te ondervangen?

Hij had daartoe eenvoudig zijn aanval in verschillende fasen uit te voeren²), aan het einde van elke fase een vooraf bepaalden tijd halt te houden, gedurende welken tijd de artillerie afsluitingsvuur legde vóór de lijn, die moest worden bereikt. Was de infanterie eventueel achtergeraakt dan kon zij onder bescherming van dat vuur opsluiten.

Dit eenvoudige middel bewees in den oorlog meermalen goede diensten; door op elke 1200 à 1500 M. een halt in te schakelen voorkwam men inderdaad dat de vuurwals in haar eentje uit wandelen ging.

Maar dat voordeel werd ingewisseld tegen een nadeel dat in sommige omstandigheden ernstige afmetingen aannam.

De aanvallende infanterie had bijv. het 1° doel zonder veel moeite genomen; zij zag den vijand in wanorde terugwijken en voelde dat met een snel oprukken het 2e doel zonder slag of stoot zou kunnen worden bereikt. Zij kon echter niet vooruit, want de artillerie legde, volgens het programma, tot een zeker oogenblik afsluitingsvuur vóór het 1e doel en stelde dus zonder het te willen den vijand in de gelegenheid, zich te herstellen en een volgenden weerstand te organiseren.

Mijne Heeren, U voelt dat deze oplossing niet voor alle gevallen voldeed en dat men behoefte had aan middelen om aan den aanval een meer soepel karakter te kunnen geven, zonder aan de samenwerking van de infanterie en de artillerie afbreuk te doen.

Een dier middelen bestond in het gebruik van een vliegtuig om het voorwaarts gaan van doel tot doel aan te geven.

Men ging daarbij als volgt te werk:

Zoodra een doel was bereikt gaf iedere afdeeling in voorste lijn aan het vliegtuig de plaats aan, waar zij zich bevond.

Iedere bataljonsecommandant duidde in de nabijheid van zijn commandopost door een bepaald sein aan, wanneer zijn bataljon gereed was om naar het volgende doel op te rukken.

Het vliegtuig meldde zulks door middel van draadlooze

telegrafie aan den divisiecommandant. Was deze zodoende volkomen op de hoogte van den toestand in voorste lijn en wilde hij den aanval doen voortzetten dan deed hij het daartoe bepaalde sein door het vliegtuig geven.

Wanneer nu de onderbevelhebbers wisten, hoeveel tijd na het geven van dit sein de aanval kon worden hervat, dan bleek het zeer goed mogelijk de voorwaartsche beweging *gelijktijdig* over het geheele front door vuurwals en infanterie te doen voortzetten.

Deze methode gaf den divisiecommandant inderdaad de gelegenheid de snelheid van den aanval in verband met de omstandigheden te regelen, maar alles hing af van het vliegtuig.

Kon dit zich om de een of andere reden niet in de lucht handhaven, dan viel het geheele systeem in duigen.

Vandaar dat men er ook wel toe overging om aan de infanterie zelf de bevoegdheid te geven de snelheid van de vuurwals te regelen, waarvoor uit den aard van de zaak vuurwerkseinen in de eerste plaats in aanmerking kwamen.

Dit middel bleek evenmin volmaakt. De vooruitgang, over het front van een divisie was zelden overal even groot. Afhankelijk van den plaatselijken weerstand kwam het eene bataljon sneller vooruit dan het andere. De divisiecommandant was dus wel genoodzaakt voor elk bataljon en zijn steunende afdeelingen artillerie afzonderlijke seinen vast te stellen, hetgeen de zaak niet eenvoudig maakte en tot allerlei vergissingen aanleiding kon geven.

Bovendien bewees de ervaring, dat de rook en de stof, die boven het slagveld hingen, de zichtbaarheid van de seinen zeer verminderde, soms zelfs geheel ophief.

Er was echter nog een grooter bezwaar verbonden aan het geven van de bevoegdheid aan de bataljonscommandanten om de beweging van de vuurwals te regelen.

Dit was blijkbaar aan het Duitsche opperbevel niet ontsnapt, want in een aanschrijving van 8 Maart 1918 vestigde het er de aandacht op, dat de bataljonscommandanten, die het sein tot versnellen van de vuurwals gaven, wel moesten bedenken, dat zij daardoor de geheele vuurregeling

desorganiseerden en een geëchelonneerd vuur in het leven riepen, dat gevaarlijk was voor de flanken van de sneller oprukkende eenheden.

Zou men dit bezwaar willen verminderen door alleen aan de regimentcommandanten de bevoegdheid te geven om de beweging van de vuurwals te regelen, dan verliest men uit het oog, dat het hier gaat om het uitbuiten van een oogenblikkelijk gunstigen gevechtstoestand, dien de zooveel verder achterwaarts geplaatste regimentcommandant in den regel niet zal kunnen overzien of waaromtrent hij niet altijd voldoende snel zal zijn ingelicht.

Mijne Heeren, ik heb U in het voorgaande gewezen op een ernstig bezwaar van de vuurwals, dat door geen enkel van de daarna besproken middelen — ieder op zich zelf trouwens ook onvolmaakt — werd opgeheven.

Is daarom de vuurwals onvoorwaardelijk te verwerpen?

Ik zou het niet gaarne beweren en ik begrijp daarom niet goed de aanvallen, die in den laatsten tijd op de vuurwals worden gedaan.

Het gaat toch wonderlijk toe in deze wereld!

In 1916 tijdens den slag aan de Somme ontstaan en daarna tot aan den wapenstilstand met een onmiskenbare voorliefde toegepast, gaat men nu aan haar waarde twijfelen.

En wat is er na dien tijd eigenlijk gebeurd, dat dien twijfel rechtvaardigt?

Ik geef toe, dat men kan berekenen dat de materiele uitkomsten van de vuurwals niet groot kunnen zijn; maar is daarmee gezegd dat haar moreele waarde, in het bijzonder voor de aanvallende infanterie kan worden weggecijferd?

Tijdens mijne detachering in het Fransche leger werd mij door tal van officieren verzekerd, dat de moeilijkste oogenblikken werden doorleefd kort vóór den aanval en dat is immers begrijpelijk.

Stelt U de aanvallers maar voor, neergehurkt in hunne loopgraven, bestookt door de verdedigende artillerie, die de voorbereiding van den aanval heeft bespeurd. Zij begrijpen, dat dit vuur slechts kinderspel is vergeleken bij de hel, die

zal losbarsten, als het uur U heeft geslagen, het uur, dat voor zooveel hunner noodlottig zal worden.

Tot werkeloosheid gedoemd, geven zij hun gedachten den vrijen loop.

Wat zal er dan in die mannen omgaan als zij denken aan de hunnen, als het beeld van degenen, die hun dierbaar zijn voor hun oogen verrijst, als de gehechtheid aan het leven zich met alle kracht zal doen gevoelen?

En als diezelfde mannen dan weten, dat tal van vijandelijke mitrailleurs tegenover hen liggen, gereed om gheele rijen neer te maaien, dat de beste artillerie ter wereld al die mitrailleurs niet onschadelijk zal hebben kunnen maken, dan voelt U met mij, dat zij behoefte zullen hebben aan een moreelen steun om over het moeilijke oogenblik heen te komen.

Die moreele steun, Mijne Heeren, schijnt de vuurwals te zijn.

Naar hetgeen ik er van gehoord heb, ben ik er van overtuigd, dat de commandant GERN de overheerschende opinie van de Fransche infanterie weergaf, toen hij de volgende woorden neerschreef:

„Le barrage roulant a fait faillite, comme panacée et la „mécanique“ se détraque infailliblement très peu de temps après l'heure H. Oui; *mais le barrage roulant demeure un procédé de démarrage auquel nul fantassin de la guerre n'entend renoncer*“.¹⁾

In denzelfden geest uit zich de luitenant-kolonel ABADIE,²⁾ die nog in het bijzonder wijst op het belang van de vuurwals voor troepen met weinig of geen oorlogservaring, zooals het geval zal zijn in het begin van een oorlog.

Het verwondert mij dan ook niet, dat het Fransche en het Duitsche gevechtsvoorschrift de vuurwals hebben behouden.

Dit alles mogen degenen wel bedenken, die aan de hand van dorre cijfers uitmaken, dat de vuurwals heeft afgedaan.

Behalve door middel van een vuurwals steunde de artille-

¹⁾ Ik cursiveer.

²⁾ Revue d'Infanterie Mars 1923, blz. 349.

rie de infanterie nog op andere wijze nl. met behulp van de z.g. *vuurconcentraties*.

Dit middel is ongetwijfeld veel logischer.

In plaats van haar vuur — zooals bij de vuurwals — gelijkmatig over het geheele aanvalfront te verdeelen concentreert de artillerie het op de plaatsen, waar de infanterie waarschijnlijk den zwaarsten weerstand zal ontmoeten.

Liet de divisiecommandant het regelen van die vuurconcentraties *geheel* aan de infanterie over, dan zou hij denzelfden toestand schapen als werd geschetst bij de vuurwals, waarvan de regeling in handen van de ondercommandanten was gelegd.

Hij moet dus in het aanvalsbevel die plaatsen zooveel mogelijk aanduiden op grond van den uitslag der verkenningen of wel door zich in den toestand van den vijand in te denken.

Op de aldus aangeduide punten concentreert de artillerie nu achtereenvolgens haar vuur, maar aangezien dit moet worden verlegd als de infanterie de aanvaldoelen nadert, moeten in het aanvalsbevel weer de tijdstippen van verleggen van het vuur worden aangegeven of de gegevens daartoe aan de artillerie worden verstrekt, tenzij het verleggen — met behulp van vuurwerkseinen — aan de infanterie wordt overgelaten.

Het is duidelijk, dat het in korten tijd overstelpen van een aanvaldoel met een massa projectielen, uit materieel en moreel oogpunt, groote voordeelen oplevert, maar van den anderen kant is het ook duidelijk, dat de samenhang tusschen de actie van de infanterie en de artillerie lossen is dan bij de vuurwals en dat allermintst wordt voorkomen, dat de infanterie voor dezelfde onaangename verrassingen of belemmeringen wordt gesteld.

DE AANVAL IN DEN BEWEGINGSOORLOG.

De eerste vraag, die zich hierbij voordoet is deze: kan men bij den aanval in den bewegingsoorlog dezelfde methoden van samenwerking tusschen de infanterie en de artillerie toepassen als in den loopgraafoorlog?

Ten aanzien van de vuurwals rijzen er reeds dadelijk twee groote bezwaren.

In de eerste plaats het gebrek aan het vereischte aantal vuurmonden.

Wil de vuurwals *iets* beteekenen, dan heeft men per 100 M. aanvalsfront één batterij noodig.

Waar haalt men in den bewegingsoorlog al die batterijen van daan?

In de tweede plaats: het gemis van de noodige hoeveelheid munitie.

De vuursnelheid per vuurmond bedraagt 4 schoten per minuut; na een kwartier kost de vuurwals dus reeds 60 schoten per vuurmond.

Toch schijnt in den bewegingsoorlog de vuurwals, op een beperkt gedeelte van het aanvalsfront en bij een goed verzekerde munitieaanvulling, gedurende korten tijd niet tot de onmogelijkheden te behooren.

Zij is tenminste verschillende malen toegepast, ook bij wijze van „*démarrage*”¹⁾.

Maar dit kan men wel als vaststaand aannemen, dat in den bewegingsoorlog, de methode der vuurconcentraties in beginsel de aangewezenen zal zijn.

Ook dan zal, op overeenkomstige wijze als in den stellingoorlog, de samenwerking van de infanterie en de artillerie door den divisiecommandant geregeld moeten worden.

Men beschouwe dit volstrekt niet als onmogelijk; zoo vlug als vroeger, verloopt een aanval in den bewegingsoorlog niet meer.

De gevolgtrekking, die men uit de voorgaande beschouwingen kan maken is deze:

De methoden, die de divisiecommandant *in een modern uitgerust leger* kan toepassen om de samenwerking van zijn infanterie en artillerie te verzekeren, hebben, oordeelkundig gecombineerd, ongetwijfeld groote waarde en zij beteekenen — vergeleken bij vroeger — zeer zeker een vooruitgang; maar zij kunnen niet voorkomen, dat de op samenwerking

¹⁾ Revue d'Infanterie Mars 1923, blz. 349.

aangewezen ondercommandanten tijdens het gevecht worden gesteld voor onvoorziene opdrachten, die slechts in nauw onderling contact zullen zijn uit te voeren.

DE ONDERLINGE SAMENWERKING VAN DE COMMANDANTEN DER INFANTERIE EN DER ARTILLERIE.

Uit de voorgaande conclusie volgt onmiddellijk, dat naar een voortdurende verbinding der beide ondercommandanten moet worden gestreefd, hoe moeilijk zij ook op het moderne slagveld te verwezenlijken zal zijn.

Eerst dan kan de infanterie hopen snel door de artillerie te worden geholpen als zij op een onverwachten weerstand stuit, dien zij met hare eigen middelen niet kan breken.

Zeer doeltreffend zal het zijn, wanneer de commandanten der infanterie en der artillerie zich voortdurend in elkaars nabijheid ophouden, de verschillende gevechtmomenten gezamenlijk doorleven en steeds met elkaar overleg kunnen plegen.

Dit middel bleek gedurende den oorlog zóó uitstekend te werken, dat het als 't ware een vaste gewoonte werd om de commandoposten van den infanterie- en den artilleriecommandant te vereenigen of in elkanders onmiddellijke nabijheid te vestigen, indien zulks slechts eenigszins te vereenigen was met de eischen, die de uitoefening van het bevel aan ieder dier commandanten stelde.

Is daarmee nu de samenwerking der beide wapens inderdaad onder alle omstandigheden verzekerd?

Volstrekt niet.

Ware de zaak maar zoo eenvoudig!

Neem aan dat een regiment infanterie bij den aanval rechtstreeks gesteund wordt door een afdeeling artillerie.

Wat zullen nu de beide commandanten van hun gemeenschappelijk commandopost van het voorterrein zien? Zullen zij van daaruit kunnen beoordeelen, waar de infanterie den steun van de artillerie behoeft?

Bij uitzondering misschien wel, maar als regel niet.

Men zal daarom op den voorgrond moeten stellen, dat

alleen de voorste infanterie eenheden in staat zullen zijn om aan de artillerie aan te geven, waar zij op onvoorziene weerstand stuiten en dus vuur verlangen.

Over dit feit behoeven wij niet meer te praten, het is thans genoegzaam bewezen.

Hiervan uitgaande moeten er derhalve middelen zijn om de wenschen der infanterie *snel* ter kennis van de artillerie te brengen.

Blijkbaar stelde men zich dit vóór den oorlog eenvoudiger voor dan het zou blijken te zijn, want de Fransche artillerie bijv. beschikte in 1914 slechts over het benoodigde telefoonmaterieel om haar inwendige verbindingen tot stand te brengen. Had men niet de „liaison à vue”, dan kon men voor het overbrengen van berichten uit de voorste lijn slechts benutten „les agents de transmission et les signaux à bras”.

Spoedig inziende, dat men er daarmede niet kwam, ging men met groote energie aan het werk om de verbindingsmiddelen uit te breiden en van af 2 Mei 1915 was de toestand dermate verbeterd, dat de geheele artillerie van voldoende telefoon- en ander materieel was voorzien om in verbinding te kunnen treden met de infanterie, met de neven-eenheden en met de vliegtuigen.

Daarbij bleef het niet, want eenigen tijd later werd ingevoerd het z.g. „détachement de liaison”, dat belangrijke diensten heeft bewezen en dat in alle opzichten hier een oogenblik de aandacht verdient.

Hoe werkte zoo'n detachement?

Indien een regiment infanterie een bepaalde gevechtsoopdracht had ontvangen, waarbij het gesteund zou worden door een afdeling artillerie, dan detacheerde in zoodanig geval de afdelingscommandant 1 officier, 3 wachtmeesters en het noodige hulppersoneel (telefonisten, seiners en ordonnansen) met materieel bij de infanterie.

De officier was bestemd voor den regimentcommandant, de wachtmeesters ieder voor een bataljonscommandant.¹⁾

¹⁾ Er gaan ook stemmen op, die een officier der artillerie noodig achten bij den commandant van een bataljon in voorste linie.

De opdracht van den officier bestond in het verstrekken van inlichtingen, eenerzijds aan den afdeelingcommandant omtrent den toestand bij en de behoeften van de infanterie, anderzijds aan den regimentscommandant omtrent den steun, dien de artillerie eventueel zou kunnen verleen.

Vóór zijn vertrek moest de verbindingsofficier door den afdeelingcommandant op de hoogte worden gebracht van:

- het vastgestelde vuurplan;
- de opstelling der afdeeling;
- de beschikbare hoeveelheid munitie van allerlei aard;
- de voorgenomen stellingveranderingen;
- de inlichtingen, waarop in het bijzonder prijs werd gesteld.

De regimentscommandant was zijnerzijds verplicht den verbindingsofficier *vóór het gevecht* in te lichten omtrent:

- zijn gevechtsplan;
- de vastgestelde seinen;
- de plaats van zijn opvolgende commandoposten.

Gedurende het gevecht moest hij hem steeds op de hoogte houden van de berichten, die hij uit de voorste lijn ontving en van zijne getroffen maatregelen.

De verbindingsofficier had voorts een zorgvuldige studie te maken van het vak, waarin het regiment zou aanvallen en zulks niet alleen op de kaart, maar ook op het terrein, steeds wanneer daartoe de mogelijkheid bestond.

Ten slotte moest hij op zijn kaart en e.q. op die zijner wachtmeesters aangeven: de werkingszone der afdeeling, de grenzen van de dracht, de doode hoeken, enz....

Om zijne berichten over te brengen, gebruikte hij in beginsel zijn eigen verbindingsmiddelen; hij kon natuurlijk — zoo noodig — ook die van de infanterie benutten.

Uit het voorgaande moge U blijken, dat de taak van zoo'n verbindingsofficier niet eenvoudig is en meer omvat, dan misschien oppervlakkig wordt gedacht.

Het zou dan ook niet goed zijn daarvoor een willekeurig artillerieluitenant te bestemmen en om dit te staven, wil ik U even aanhalen, wat de luitenant-kolonel LEROY in een van zijn voordrachten zeide, sprekende over den verbindingsofficier:

„Il s'agit donc là d'un véritable agent de liaison, parfaitement au courant et non pas d'un simple agent de transmission; et l'on constate que l'emploi ne doit pas être confié à un aspirant ou sous-lieutenant frais émoulu de l'école".¹⁾)

Onnoodig te zeggen, dat ook de wachmeesters, die de bataljonscommandanten vergezellen, aan bepaalde eischen moeten voldoen.

Zien wij thans hoe de berichten moeten zijn ingericht, die de infanterie aan de artillerie zendt.

Omtrent deze belangrijke aangelegenheid heeft de oorlog eveneens veel geleerd en het is duidelijk gebleken, dat de infanterie, door hare onvolledige inlichtingen, dikwijls zelf de schuld droeg van den gebrekkigen steun, dien zij aan de artillerie verweet.

Om naar behooren te kunnen steunen, moest de artillerie weten:

Onder alle omstandigheden:

- a. de juiste plaats van het doel;
- b. den aard van het doel;
- c. de juiste plaats van de eigen troepen;
- d. de plaats vanwaar het doel kon worden gezien;

Soms

- e. het uur waarop het vuur moest ophouden.

ad a. Gold het een dorpsrand of een alleenstaande hoeve, dan was die aanduiding niet moeilijk; anders stond het echter met de plaatsbepaling van een mitrailleurnest, dat ergens was ontdekt.

Meldde dan de infanterie bijv. mitrailleurs in het struikgewas \pm 500 M. Z.O. van A, dan was die plaatsbepaling geheel onvoldoende.

Stond dat struikgewas op de kaart?

Kon de artilleriecommandant het van *zijn* standplaats zien?

Kleine doelen als mitrailleurnesten konden slechts nauw-

¹⁾ Zie ook Revue d'Artillerie 1920 „La liaison entre l'infanterie et l'artillerie.”

keurig worden aangegeven met behulp van een coördinatenstelsel en dit mag dan ook op moderne kaarten niet ontbreken.

ad *b.* Een *zeer* korte omschrijving van het doel mocht niet achterwege blijven, omdat het voor de artillerie niet onverschillig was te weten of het doel achter of onder een dekking was opgesteld of niet.

ad *c.* Het aangeven van de juiste plaats der eigen troepen was noodig om de artillerie te kunnen doen beoordeelen of zij kon schieten zonder de eigen troepen in gevaar te brengen.

ad *d.* Deze mededeeling gaf tot groote tijdsbesparing aanleiding, aangezien een eventueele waarnemer van het vuur in voorste lijn daardoor niet behoefde te zoeken naar een geschikt waarnemingspunt.

ad *e.* Het aangeven van het uur waarop het artillerievuur moest ophouden was bijv. noodig in een geval, waarin de infanterie nog niet onmiddellijk tot den aanval kon overgaan en van dien tusschentijd wenschte gebruik te maken om de artillerie den aanval te doen voorbereiden.

Dit wat den inhoud van het bericht betreft.

Thans de verzending naar achteren.

Vóór alles is snelheid noodig, want duurt het lang vóór de artillerie het vuur kan openen, dan bestaat de mogelijkheid, dat de gevechtstoestand inmiddels veranderd is en het gevraagde artillerievuur niet alleen geen zin meer heeft, maar bepaald hinderlijk of gevaarlijk is voor de eigen troepen.

Hoe de berichten van de voorste eenheden den bataljonscommandant bereiken, kan niet twijfelachtig zijn; de snelste wijze van verzending zal wel zijn die per ordonnans, gelet op den betrekkelijk korten afstand, die den bataljonscommandant van de voorste linie scheidt.

Maar hoe legt het bericht nu den zooveel grooteren afstand van bataljonscommandant tot regimentcommandant af?

De ervaring bewijst, dat op dien weg de grootste vertraging intreedt.

Van alle seinmiddelen, waarover de bataljonscommandant

beschikt is de telefoon de zekerste ¹⁾) en de snelste en nu valt ongelukkigerwijze juist op de telefoon het minst te rekenen.

Dat hebben de Duitschers maar al te zeer ondervonden bij hun aanvallen in het begin van 1918 en het Duitse opperbevel achtte het noodig den legeronderdeelen waarschuwend voor te houden, dat het nutteloos was te rekenen op telefonische gemeenschap in de voorste gevechtszones.

Aan Franse zijde precies hetzelfde; ook daar heeft de telefoon de bevelvoering herhaaldelijk in den steek gelaten.

Het is goed daarmee rekening te houden, want zoolang de draadlooze telefonie nog niet in de bedoelde omstandigheden bruikbaar is, zal het verzoek van de infanterie zeer dikwijls alleen per ordonnans aan de artillerie kunnen worden overgebracht.

Ziedaar dus weer de ordonnans in eere hersteld „ce moyen rudimentaire, très lent qui n'apporte parfois que des renseignements périmés et laisse le destinataire dans une réelle incertitude”.

Ik mag hier niet verzuimen er de aandacht op te vestigen, dat een vliegtuig zeer goed het hiervorenbedoelde bericht zou kunnen overbrengen, voor wat betreft de punten *a*, *b* en *c*.

De artillerie moet vóór alles *daaromtrent* worden ingelicht.

Maar dan moet het een vliegtuig zijn, dat, op last van den divisiecommandant, den strijd der infanterie onafgebroken volgt en daartoe moet men sterk zijn in de lucht.

Mijne Heeren, uit de voorgaande beschouwing kan de gevolgtrekking worden gemaakt, dat men rekening moet houden met de mogelijkheid — ik zeg niet zekerheid — dat de wenschen van de infanterie eerst na geruimen tijd den artilleriecommandant zullen bereiken.

En als dan tot overmaat van ramp mocht blijken, dat de infanterie te dicht tot het aanvalsdoel is doorgedrongen — wat ook is voorgekomen — zoodat de artillerie *van uit de*

¹⁾ Het woord „zeker” hier op te vatten in den zin van: het minst aanleiding gevende tot misverstand.

ingenomen opstelling niet zonder gevaar voor de eigen troepen het aangegeven doel kan beschieten, dan is daar ter plaatse voor den aanvaller voorloopig geen eer meer te behalen en is de strijd tijdelijk vastgelopen.

Verwondert het U dan, dat de infanterie gedurende den oorlog heeft gevraagd om geschut, dat in haar *onmiddellijk* bereik was?

Aan dien wensch werd voldaan en vandaar dat de begeleidingsartillerie, reeds bekend uit vroegere oorlogen, opnieuw een rol heeft gespeeld.

Herhaaldelijk heeft men, onverschillig aan welke zijde, een batterij veldartillerie ter beschikking gesteld van de commandanten der regimenten infanterie, die ze meestal in sectiën over de bataljons in voorste linie verdeelden.

Deze batterij werd dan geleverd door de artillerie, die tot rechtstreeksche ondersteuning van de infanterie was aangewezen.

Meermalen heeft die begeleidingsartillerie een schitterend succes behaald, maar meermalen ook heeft zij haar heldenmoed, door haar te groote kwetsbaarheid, met vernietiging moeten bekoopen zonder zelfs één projectiel te hebben verschoten.

De begeleidingsartillerie, gevormd door *veldartillerie*, kan daarom *niet* de oplossing zijn van het vraagstuk der samenwerking van infanterie en artillerie op de kleine afstanden.

Het bewijs hiervan wordt door de oorlogvoerenden zelf geleverd.

Gelooft U, dat de Franschen zouden zijn overgegaan tot het medevoeren van het kanon van 37 m.M. en van den mortier Stokes, de Duitschers van de lichte mijnwerpers, als het veldkanon in alle opzichten tegen de hierboven bedoelde taak was opgewassen?

Gelooft U, dat men dan thans nog zou voortgaan met te zoeken naar een kanon, dat aan voldoende uitwerking, groote beweegbaarheid en geringe kwetsbaarheid paart om desnoods in de rangen van de infanterie te kunnen strijden?

Voor ons zou die oplossing trouwens zeker niet deugen, want zoolang onze divisieartillerie zoo zwak blijft als thans,

wordt elke detachering van sectiën als een ernstig nadeel gevoeld.

Hoe staat het bovendien met de aanvoering dier sectiën?

Zooals ik zoeven reeds zeide, is men thans overal zoekende naar een kanon, dat inderdaad een infanteriekanon zou kunnen heeten.

Het aantal voorstellen in Frankrijk is legio; alle vermelden, dat het kanon van 37 m.M. en de mortier Stokes, in weerwil van hunne goede eigenschappen, niet in alle opzichten hebben voldaan.

Het zou mij te ver voeren een opsomming te geven van al die voorstellen; ik kan echter niet nalaten er Uwe aandacht op te vestigen, dat er stemmen opgaan, die de oplossing van het onderwerpelijke vraagstuk niet uitsluitend op artilleristisch gebied zoeken, maar ook een beteekenende rol toekennen aan de tank en het vliegtuig.

Wie de tank — al is het dan ook maar bij een vredesoefening — een mitrailleurnest heeft zien aanvallen, zal ongetwijfeld de overtuiging hebben meegenomen, dat de tank een geduchte vijand is voor den mitrailleur en dat zij, bij de bestrijding daarvan, op de kortste afstanden zeer goed de artillerie kan vervangen.

Maar omgekeerd vindt de tank weer een meedoogenloozen vijand in de artillerie, terwijl zij niet altijd bij de hand zal zijn.

Afgescheiden hiervan zou de tank m. i. voor ons niet de oplossing kunnen brengen, want wij kunnen ons de luxe niet veroorloven een strijdmiddel aan te schaffen, dat in een groot deel van ons land vermoedelijk tot werkeloosheid zal zijn gedoemd.

Wat het denkbeeld aangaat om het vliegtuig in nauwe samenwerking met de infanterie te doen optreden, dit is ongetwijfeld zeer verleidelijk.

Het vliegtuig kan snel ingrijpen en ondervindt geen terreinmoeilijkheden.

De groote snelheid is alleen nog een bezwaar maar in weerwil hiervan is het toch voorgekomen, dat op een belang-

rijk gevechtsmoment een vliegtuig een anti-tankkanon in bedwang hield door het onder mitrailleurvuur te nemen.

Waarom zou het niet hetzelfde kunnen doen ten opzichte van een mitrailleurnest?

Een nieuwe horizon opent zich dan ook als het vliegtuig naar believen zijn snelheid kan wijzigen.

Talrijke proeven schijnen reeds ter zake te zijn genomen en niet zonder resultaat.

Teeknend is het voorts, dat het Fransche Opperbevel op 24 Mei 1918 aan de directie van de militaire luchtvaart opdroeg er bij haar werkprogramma rekening mede te houden, dat bij den aanval de grootste diensten zullen kunnen worden bewezen door gepantserde vliegtuigen, die de aanvalstroepen voorafgaan o.a. *met het doel om mitrailleur-nesten tot zwijgen te brengen.*

Het is dus lang niet onmogelijk, dat in de toekomst ook het vliegtuig als mitrailleurbestrijder van zich zal doen spreken.

Dit zal echter niets afdoen aan het feit, dat de infanterie slechts zal kunnen rekenen op de middelen, die zij zelf medevoert.

Daaromtrent bestaat eenstemmigheid.

Een licht kanon zal dus onder alle omstandigheden noodig blijven.

Het komt mij voor, dat het van het type houwitser zal moeten zijn, niet alleen om uit een gedekte opstelling te kunnen vuren maar ook om gedekte doelen te kunnen bestrijden en op korten afstand vóór de infanterie vuur te kunnen brengen.

Het zou in beginsel in stelling moeten kunnen komen ter hoogte van den commandopost van den bataljoncommandant, om onafhankelijk te zijn van de verschillende verbindingsmiddelen.

Deelt men zes van dergelijke kanonnen bij elk regiment infanterie in, dan bestaat de mogelijkheid er twee aan elk bataljon toe te voegen.

Meer zal ik over dit onderwerp niet zeggen, omdat ik anders te veel buiten het kader van mijn voordracht treed.

Ik heb er echter niet geheel over kunnen zwijgen, omdat, naar mijne vaste overtuiging, de klachten over gebrekkigen steun van de artillerie eerst zullen verstommen wanneer de infanterie is uitgerust met een kanon, waarnaar zij slechts de hand behoeft uit te steken om het in werking te brengen.

DE SAMENWERKING VAN INFANTERIE EN ARTILLERIE BIJ DE VERDEDIGING.

Het is een algemeen bekend feit, dat het vuur het voor- naamste afweermiddel van den verdediger vormt en het is dan ook voor elken verdediger een gebiedende plicht het rendement van de vuurkracht, waarover hij beschikt, zoo hoog mogelijk op te voeren.

Dit doel kan alleen worden bereikt door een oordeelkundige combinatie van infanterie- en artillerievuur.

Hieruit volgt al dadelijk, dat de infanterie- en de artilleriecommandant, die ingevolge de bevelen van den divisiecommandant bij de verdediging van een bepaald gedeelte van de stelling moeten samenwerken, *gezamenlijk* hun verkenning moeten verrichten.

Ik druk hierop in het bijzonder omdat anders geen waarborgen zullen worden verkregen, dat het geheele voorterrein van de stelling afdoende met vuur wordt bestreken.

In den regel toch zal men steeds vóór elke stelling terreingedeelten aantreffen, waar òf de infanterie òf de artillerie moeilijk of geen vuur kan brengen; welnu, die gezamenlijke verkenning van de beide commandanten zal er toe bijdragen om snel tot een gelukkige verdeling van de vuurkracht der beide wapens te geraken.

Bij de vuurverdeling moet als beginsel op den voorgrond staan, dat de infanterie zich belast met het afgeven van vuur onmiddellijk vóór de stelling, terwijl de artillerie dat vuur op de belangrijkste gedeelten vervangt, verlengt, of versterkt.

Voorts mag de infanteriecommandant niet verzuimen den artilleriecommandant tot in bijzonderheden op de hoogte te brengen van de verdeling zijner strijdkrachten en van de wijze waarop hij de verdediging in het hem toegewezen vak

zal voeren. Wordt dit verzuimd, dan is er geen sprake van, dat aan de door den divisiecommandant te regelen samenwerking van infanterie en artillerie gedurende den strijd behoorlijk uitvoering zal kunnen worden gegeven.

Wat de divisiecommandant betreft, deze moet tegenwoordig, evenals bij den aanval, de samenwerking der twee wapens veel nauwkeuriger voorbereiden dan men vóór den oorlog noodig of mogelijk achtte.

Vroeger meende men, dat zulks vrijwel nutteloos was op grond van de afhankelijkheid waarin de verdediger ten opzichte van den aanvaller verkeerde.

De ervaring van dezen oorlog heeft echter aangetoond, dat men zich in dat opzicht heeft vergist en dat de verdediger wel degelijk vóór het gevecht een gecombineerde actie van infanterie en artillerie kan ontwerpen en voorbereiden.

Beter dan alle theorie spreekt een voorbeeld uit de krijgsgeschiedenis en daarom zal ik U in korte trekken mededeelen, op welke wijze op 15 Juli 1918 bij de 43e Fransche divisie de samenwerking van infanterie en artillerie was geregeld bij de verdediging van de voorpostenstelling.

De daarbij toegepaste beginselen gelden voor de verdediging van elke stelling.

Het hierbedoelde gevecht wordt als een der leerrijkste beschouwd uit een oogpunt van verdediging; er blijkt tevens duidelijk uit welke omvangrijke taak weer op den divisiecommandant rust om verband te brengen in het optreden der twee wapens.

Het vak door de 43e divisie ter verdediging ingericht bestond uit een:

voorpostenstrook en een *hoofdweerstandstrook*. (Zie schets N°. 2).

De voorpostenstrook bevatte achtereenvolgens:

een bewakingsloopgraaf;

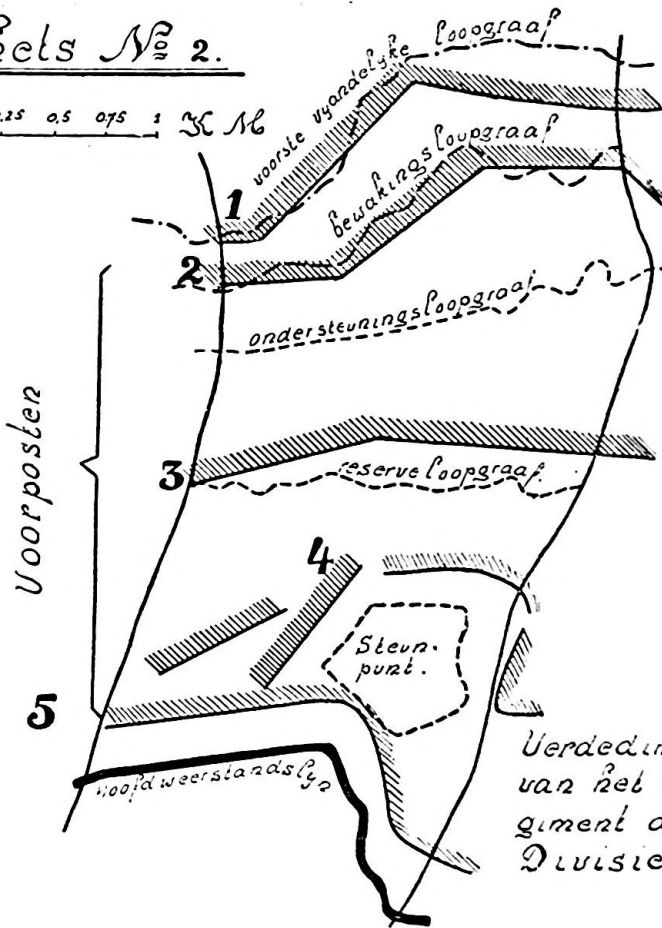
een ondersteuningsloopgraaf;

een reserveloopgraaf

en daarachter steunpunten, die in verband met de ter-

Schets N° 2.

0 0.25 0.5 0.75 1 30 M

Verdedingsvak
van het linkerre-
giment der 43^e
Divisie.

reingesteldheid, tot het uiterste verdedigd moesten worden.

Het plan van verdediging bestond hierin, dat de voorposten — met uitzondering van de bezetting der steunpunten — bij vijandelijken aanval langzaam zouden terugtrekken, gesteund door de artillerie, en dat de uiterste weerstand zou worden geboden in de hoofdstelling.

In elk regimentsvak hadden de regimentscommandant der infanterie en de commandant der artillerie, die tot rechtstreeksche ondersteuning van het regiment was aangewezen, een gezamenlijken commandopost.

De samenwerking van infanterie en artillerie bij de

verdediging van de voorpostenstrook was nu als volgt geregeld:

Er waren door de artillerie voorbereid 5 vuren, die zich zouden aanpassen aan de beweging der infanterie.

Vuur N°. 1. had zijn — grens op de voorste vijandelijke loopgraaf. Het zou niet langer dan 10 minuten duren, hetgeen de infanterie natuurlijk wist.

Na die 10 minuten zou de artillerie automatisch overgaan tot vuur N°. 2.

Het openen van vuur N°. 1 diende dus tevens tot waarschuwing voor de voorste infanterieafdeeling en om zich bijtijds naar de ondersteuningsloopgraaf terug te trekken.

Vuur N°. 2, zou worden afgegeven op de bewakingsloopgraaf.

Vuur N°. 3, had zijn — grens op 200 M. ten N. van de reserveloopgraaf.

Vuur N°. 4, dekte de steunpunten onmiddellijk vóór de hoofdweerstandslijn (tirs d'encagement) en de toegangen daartusschen.

Vuur N°. 5, dekte de hoofdweerstandslijn en had zijn — grens op 200 M. daarvoor. Dit vuur moest de steunpunten ontzien, die nog niet zouden zijn gevallen.

Behalve vuur N°. 2 zouden de verschillende vuren worden ontketend door vuurwerkseinen, die verschillend waren voor elk vuur.

Onafhankelijk van die seinen moest de infanterie in iedere phase van den strijd haar aanvraag bevestigen door alle andere beschikbare middelen (telefoon, draadlooze telegrafie, optische signalen).

Een vliegtuig zou bovendien het sein geven, vastgesteld voor elke phase.

Ten slotte was het verbindingsdetachement in functie en was er een ordonnansketen gevormd tusschen de ondersteuningsloopgraaf en de hoofdweerstandsstrook.

U ziet, dat alle verbindingsmiddelen, die wij reeds bij den aanval hebben leeren kennen, hier toepassing hadden gevonden en dat dus wèl al het mogelijke was gedaan om de samenwerking te verzekeren.

15 Juli 10 minuten na middernacht begon de voorbereiding van den Duitschen aanval, die 3⁵⁰ voorm. werd ontketend,

De voorbereide verdedigende vuren werden volgens het programma afgegeven en de aanvalsgolven konden daardoor slechts door de naderingsloopgraven terreinwinnen.

Tegen 6⁰⁰ voorm. legde vuur N°. 4 zich vóór de steunpunten, gevolgd te 6³⁰ voorm. door vuur N°. 5 vóór de hoofdweerstandslijn.

Enkele zwakke afdeelingen Duitsche infanterie konden de stelling binnendringen, doch zij werden weldra teruggeslagen of afgesneden.

Tegen 12⁰⁰ middag was de toestand in de hoofdweerstandsstrook overal hersteld en in den loop van de volgende dagen was een gedeelte van de voorpostenstrook, vrijwillig door de Duitschers ontruimd, weer door de Franschen bezet.

Het zal U niet zijn ontgaan, dat ik hier een episode heb medegedeeld uit den stellingoorlog, waarin over den noodigen tijd werd beschikt om een degelijke regeling van de samenwerking van infanterie en artillerie te overwegen en voor te bereiden.

In alle gevallen, waarin die tijd ontbreekt, mag men dan ook niet op een dergelijke nauwkeurige voorbereiding rekenen.

Het is dan practisch gebleken om de artillerie te doen vuren op de plaatsen, waar de aanvaller het laatst is gesignaleerd of waar hij *moet* passeeren en vooral om *zijne waarnemingspunten onder vuur te nemen, bij voorkeur met rookgevende projectielen.*

In het gevecht van de 43e divisie heeft de voortreffelijk geregelde samenwerking van infanterie en artillerie het succes gehad, dat zij verdiende. Ik noem het tenminste een succes, wanneer de verdediger, van plan zijnde het voorterrein der stelling langzaam te ontruimen, den overmachtigen aanvaller dwingt, voor het afleggen van een afstand van $\pm 2\frac{1}{2}$ K.M. bijna 3 uren te besteden.

Maar dat zal niet altijd zoo zijn.

De verdediger moet er rekening mede houden, dat er van de zijde van den aanvaller iets onverwachts gebeurt, waardoor de infanterie een tijdelijke wijziging van het vuurplan van de artillerie verlangt.

Dan zal de telefoon — bij gebrek aan beter — weer een belangrijke rol spelen en daarom is het niet van belang ontbloot om na te gaan, wat men bij de verdediging van de telefoon kan verwachten.

Bij de 43e divisie werden kort na het begin van de artillerievoorbereiding der Duitschers, de meeste *niet* ingegraven lijnen vernield.

Deze ervaring stemt overeen met die in den geheelen oorlog opgedaan ¹⁾ en daarom is men aan Fransche zijde tot de conclusie gekomen:

1°. dat alle *belangrijke* telefoonlijnen in de beide voorste stellingen ingegraven moeten worden.

2°. dat het nutteloos is te rekenen op *niet* ingegraven telefoonlijnen, hetgeen in het bijzonder geldt voor de voorpostenstrook.

Hiermede, Mijne Heeren, ben ik aan het einde gekomen van mijn voordracht.

¹⁾ *Verdun 1916.*

Il y a lieu de prévoir qu'au cours de la préparation ennemie toutes les relations téléphoniques seront interrompues, au moins à partir du P. C. du bataillon et même du Colonel.

Il est donc essentiel *d'enterrer* à deux mètres les communications téléphoniques auxquelles le commandement attache le plus de valeur, c'est-à-dire: les lignes Colonel, Brigade, Division en commençant par l'arrière.

Au surplus malgré cette précaution les lignes pourront être interrompues.

Somme 1917.

Sur la Somme le commandement allemand arrive à des conclusions analogues,

Batailles du début de 1918.

Mêmes enseignements tirés de nos batailles défensives de Mars-Avril 1918 et Juin 1918.

Les rapports des divisions engagées: 36e D. I., 53e D. I., 166e D. I. etc., confirment que dans la région soumise à la préparation ennemie les communications sont coupées à l'exception des lignes enterrées.

Mededeelingen van het Fransche opperbevel.

Voor zoover de tijd zulks toeliet, heb ik getracht U een overzicht te geven van de methoden, die men in den wereldoorlog toepaste om de samenwerking van infanterie en artillerie te verzekeren, van de ervaringen, die men daarbij opdeed en van de conclusie, die men algemeen aanvaardde.

De bevelvoering staat bij het regelen van die samenwerking op het moderne slagveld inderdaad voor een buitengewoon moeilijke taak en men kan gerust als vaststaand aannemen, dat zij zal falen, wanneer een leger niet is uitgerust met alle moderne verbindingsmiddelen en wanneer de samenwerking in vreedstijd niet *ernstig* en *veelvuldig* is beoefend.

Wat de verbindingsmiddelen betreft, merk ik op, dat zij — in weerwil van de gebleken onvolmaaktheden — geen van alle zijn te missen.

Wat onvolmaakt is, is daarom nog niet onbruikbaar en de oorlog heeft zeer zeker bewezen, dat elk verbindingsmiddel zijn reden van bestaan heeft en op een gegeven oogenblik uitstekend werk kan verrichten.

Hoe het met de verbindingsmiddelen in ons leger is gesteld, heeft de kapitein Jhr. ALTING VON GEUSAU verleden jaar op uitvoerige en duidelijke wijze geschetst.

Ik volsta daarom met mij ten volle bij zijn conclusie aan te sluiten.

Over de noodzakelijkheid om de samenwerking der beide wapens in vreedstijd te beoefenen, behoef ik evenmin veel te zeggen. Er is reeds zoo dikwijls met klem aangedrongen¹⁾ op het houden van talrijke kaderoefeningen (op de kaart en in het terrein) en van gezamenlijke oefeningen der twee wapens met troepen, dat ik tegen een openstaande deur zou trappen als ik daarover opnieuw begon.

Op het oogenblik rest mij dan ook alleen om krachtig aan te bevelen: spoedige invoering van kaarten met een vierkantennet — waarmede het legerbestuur zich reeds bezig houdt — en herziening van de bepalingen, die betrekking hebben op het personeel, dat door de artillerie bij de infanterie wordt gedetacheerd.

¹⁾ O. a. in de reeds aangehaalde voordrachten van den majoor v. D. HOOG en den kapitein MULLER MASSIS.

Ons „Gevechtsvoorschrift” kent slechts den artillerie-verbindingsofficier, het stuk „Eigenschappen der Artillerie” daarentegen spreekt van verbindingspatrouilles.

Het eerste is onvoldoende, het tweede is te vaag.

Maar als al het vorenstaande in orde is, dan is men er nog niet, want het valt niet meer te loochenen, dat zelfs de voortreffelijke artillerie, die de wereldoorlog heeft gekend, de infanterie niet altijd *kon* steunen bij haar strijd tegen de mitrailleurs of wel met hare hulp *te laat* kwam.

Dit vergete men niet, want het zijn juist de mitrailleurs, die — als er geen wonder gebeurt — ook op het toekomstige slagveld de voornaamste hinderpaal zullen vormen voor de aanvallende infanterie; „ces satanées mitrailleuses, qui, servies par des hommes décidés et énergiques, suffisent à arrêter une attaque d'effectif décuple.”¹⁾

Daarom vraagt de infanterie om een kanon, dat haar op haren moeilijken weg trouw zal kunnen vergezellen en dat haar moreel en haar zelfvertrouwen belangrijk zal verhoogen.

Degenen, die hunne talenten zullen wijden aan de constructie van dat kanon, nemen een buitengewoon zware taak op zich.

Mogen zij daarbij gesterkt en geprikkeld worden door de gedachte te arbeiden aan de oplossing van een vraagstuk dat, blijkens de ervaring van den wereldoorlog, een legerbelang van de allereerste orde is geworden.

De VOORZITTER: Mijne Heeren. Wij zullen een 10-tal minuten pauze houden.

De VOORZITTER: Er zijn, Mijne Heeren, 3 leden voor deelneming aan de discussie ingeschreven. Het zijn de heeren luit.-kol. VAN ESSEN, majoor SCHUURMAN en kapt. VAN DER VLIJVER. In de opgenoemde volgorde kunnen deze heeren het woord voeren.

Aangezien niet over een stenograaf wordt beschikt, moet

¹⁾ Colonel ETIENNE, Professeur à l'Ecole Supérieure de Guerre in een van zijn voordrachten.

ik de heeren, die aan de discussie deelnemen, beleefdelijk verzoeken, hetgeen zij in het midden hebben te brengen, gereed gemaakt voor de pers, binnen 4 dagen te doen toekomen aan den Redacteur.

De Heer P. D. VAN ESSEN: Mijnheer de Voorzitter. Naar aanleiding van de belangwekkende voordracht van hedenavond wilde ik slechts een paar opmerkingen maken, en wel in de eerste plaats, met betrekking tot hetgeen gezegd is over decentralisatie der bevelvoering volgens het Duitsche gevechtsvoorschrift.

Ik meen dat de spreker het minder juist achtte dat artillerie, toegevoegd aan een gevechtsgroep, ook nog in verbinding blijft met den art.-commandant. Ik voor mij vind die bepaling doelmatig. Wanneer artillerie aan den commandant eener gevechtsgroep is toegewezen om, van af een bepaalde plaats, naar de opdrachten van dien commandant het vuur af te geven, dan wil dat zeggen dat die commandant in de hem aangewezen gevechtsstrook over het vuur der toegevoegde artillerie beschikt. Hij kan in die strook het vuur doen openen, verleggen, concentreren enz... Maar wanneer, tengevolge van onvoorziene omstandigheden op een gedeelte van het front der divisie een kritieke toestand intreedt, die de medewerking van krachtige artillerie noodig maakt, dan kan dit dikwijls alleen geschieden door de leiding van het artilleriesvuur weder geheel of grootendeels in handen van den art.-commandant te leggen, die, op aanwijzing van den divisiecommandant, de noodige concentraties gelast. Deze wijziging in de bevelsverhoudingen, noodig om te allen tijde aan onverwachte gebeurtenissen het hoofd te kunnen bieden, is zonder verbinding van alle deelen der artillerie met den art.-commandant niet mogelijk. Het komt mij daarom voor dat de bewuste bepaling in het Duitsche voorschrift wel doeltreffend is.

Een tweede punt is de wijze waarop infanterie uit de voorste lijn de plaats van doelen, die zij alleen kan zien, aangeeft. Ik heb gehoord dat men in Frankrijk de plaats waar vijandelijke mitrailleurnesten worden waargenomen

aanduidt door opgave van de coördinaten. Nu verwondert dit mij eenigszins. Het is reeds niet gemakkelijk, in tal van terreinen, de plaats waar men zich bevindt, met juistheid op de kaart aan te geven en het schijnt mij nog moeilijker om dit te doen wanneer men, onder vuur zijnde, ergens vóór zich een zoo klein doel moet vastleggen.

Is de opgave niet nauwkeurig dan kan slechts strooivuur worden afgegeven wat tegen gedekte mitrailleurs geen groote en vooral geen snelle uitwerking belooft. Wij gebruikten tot nu toe de methode om de plaats der doelen aan te geven ten opzichte van vooraf afgesproken en voor de artillerie zichtbare merkpunten of, als dit niet mogelijk was, ten opzichte van een plaats waarop de artillerie een langzaam vuur afgaf. Ook deze methode heeft echter bezwaren. Ik zou gaarne den spreker willen vragen of hem nog andere methoden bekend zijn die in Frankrijk worden toegepast.

De Heer SCHUURMAN: Mijnheer de Voorzitter. Wanneer ik hedenavond eenige oogenblikken aan de bespreking wil deelnemen, dan is dat niet om tegen den inleider in debat te komen, met wiens mooie, sterk geargumenteerde en met gezag voorgedragen rede ik in algemeenen zin geheel kan instemmen. Slechts op enkele punten wilde ik gaarne nog nader de aandacht vestigen.

Met veel genoegen hoorde ik hoe de inleider de samenwerking tusschen infanterie en artillerie in het gevecht minder zoekt in een stellen van de artillerie onder de bevelen van den infanterie-commandant dan wel in een innige samenwerking, in een hand aan hand gaan, zoo zelfs dat hij de beide commandanten bij voorkeur een zelfde commandopost ziet betrekken. Daarbij heeft van zelf sprekend de commandant, op wien ter plaatse de verantwoordelijkheid voor den loop van het gevecht rust, het laatste woord.

Een voor onze toestanden m. i. zeer goede oplossing van het onderhavige geval zag ik bij een kaderoefening onder leiding van den inspecteur der artillerie, die — in verband met het totaal aantal beschikbare batterijen — wel aan de meer bepaald voor rechtstreeksche infanterie-ondersteuning

aangewezen afdeelingen nog andere opdrachten gaf, maar met de bepaling: „de aanvraag om vuurondersteuning door den infanteriecommandant heeft den *voorrang*”. Daardoor werd eenerzijds aan de infanterie de noodige hulp verzekerd zoodra zij deze noodig had, terwijl daarnaast toch de artillerie in de hand van den algemeenen bevelhebber bleef om daarover naar behoefte te beschikken. Mochten dan de gevechtssomstandigheden een zoodanige groepeerings van het artilleriesvuur noodig maken, dat de infanterie het tijdelijk met minder of geen steun der artillerie moest doen, dan is dit alleen mogelijk door een bepaald bevel van den algemeenen bevelhebber, waarvan dan uit den aard der zaak de betrokken infanteriecommandant bericht ontvangt, zoodat hij niet onverwachts van steun verstoken blijft.

In de tweede plaats mag ik er de aandacht der vergadering op vestigen, hoe als een roode lijn door de gehele rede van den spreker loopt, een steeds weer wijzen op de behoefte aan meer en goed materieel, wil het mogelijk zijn dat de zoo gewenschte samenwerking *uitvoerbaar* is. Nu weet ik wel, dat dit eenigermate van zelf spreekt, maar in ons land kan men nimmer genoeg en nooit met genoeg nadruk herhalen de vraag: geeft ons materieel, hulpmiddelen en munitie, zonder dat is het gevecht tegen een modern toegerusten tegenstander niet wel denkbaar.

Voor wat betreft de *vuurwals*, ben ik van meening, dat deze in ons land niet zóó wordt uitgemaakt als de inleider vermeent te hebben opgemerkt. Een andere vraag is of de vuurwals bij oefeningen veel wordt toegepast en zoo niet, waarom dan niet. Daarop nu kan het antwoord luiden, dat bij onze tegenwoordige sterkte aan artillerie en bij onze munitieuitrusting het wel heel bezwaarlijk is om, wanneer men niet overgaat tot het innemen van zeer smalle gevechtsfronten, een vuurwals van enigszins voldoende dichtheid uit te voeren. Daarom wordt in vele gevallen de vuurwals vervangen door opeenvolgende vuurconcentraties op die punten, waarop men vermeent, dat de vijand zijn weerstandsvermogen heeft samengetrokken. Zoodoende verkrijgt men een zuiniger gebruik van de beschikbare munitie. Dat de vuur-

wals, in de perioden van stilstand aan sommige deelen der infanterie, die op onverwacht zwakken weerstand stooten, wel eens belet om door te stormen, is n. i. nog niet zulk een nadeel. Immers dat doorstormen kan wel eens resultaten hebben, maar zal toch ook vaak tot plaatselijke tegenslagen leiden, wanner zulk een doorgedrongen deel door nog aanwezige vijandelijke reserves in de flank wordt genomen, op de wijze, zooals de spreker in het laatste door hem aangehaalde voorbeeld heeft ontwikkeld. De vuurwals dient in dergelijke gevallen als automatische corrector voor het gesloten blijven van het aanvalsfront. Ook zal, wanneer de radio-telefoonposten toepassing verkrijgen, een meer soepele toepassing en uitvoering van de vuurwals mogelijk worden.

Ook hier geldt dus weer het woord: geeft ons materieel, hulpmiddelen en munitie, dan zal de afkeer van de vuurwals vanzelve verminderen omdat de uitvoerbaarheid grooter wordt.

* Ten slotte een vraag aan inleider over het infanteriegeschut.

Mij kwam ter oore, dat men in Frankrijk er over denkt om als infanteriekanon in te voeren een stuk met een kaliber van 7.5 c.M. Wanneer men nu bedenkt hoe het infanteriegeschut aan velerlei eischen moet voldoen, hoe het zeer gemakkelijk vervoerbaar en draagbaar moet zijn, en daarbij de infanterie op het gevechtsveld moet kunnen volgen, hoe te eener zijde een krachtig projectiel en daartegenover een voldoende doorboringsvermogen tegen de gepantserde tanks wordt geeischt, dan rijst de vraag, hoe men deze eischen kan vereenigen in een kanon van een zoo groot kaliber. In verband met dat kaliber toch moet het stuk — om niet te zwaar te worden — zeer kort zijn, maar hoe komt men met de daarbij behoorende kleine aanvankelijke snelheid aan een voldoende pantserdoorborend vermogen? Gaarne hoorde ik hierop eenige inlichtingen, waarbij nog zij opgemerkt, dat de oplossing van het vraagstuk vooral niet alleen mag worden overgelaten aan de constructeurs, maar dat — en vooral — ook stemmen op moeten gaan uit het wapen, waarvoor het bestemd is, waarbij in het bijzonder de aandacht zij te

vestigen op het medevoeren van een voldoende munitie-voorraad.

De Heer VAN DER VIJVER. Mijnheer de Voorzitter! Dankbaar maak ik gebruik van de mij geschonken gelegenheid tot het maken van enkele opmerkingen, welke geenszins een bestrijding van de zoo belangrijke voordracht van den majoor VAN MUNNEKREDE beoogen — integendeel, ik stem daarmee in algemeenem zin gaarne van harte in — doch welke ten doel hebben, op enkele aangelegenheden nader het licht te doen vallen.

Vooreerst een opmerking van algemeenem aard.

Voor een goede samenwerking tusschen de infanterie en de artillerie in het gevecht acht ik het een allereerste vereischte, dat een moreele band bestaat:

zowel tusschen den commandant, die over de beide wapens rechtstreeks het bevel voert eenerzijds, en de infanterie- en artilleriecommandanten anderzijds,

als tusschen de laatstgenoemde commandanten onderling, welke geroepen kunnen worden, ook rechtstreeks samen te werken.

Een oude waarheid, welke reeds ontelbare malen — ook in onze Vereeniging en nog heden avond door den inleider — naar voren is gebracht, doch welke juist in het heden-daagsche gevecht van zóódanig overwegend belang is, dat ik het waag, er nogmaals de aandacht voor te vragen.

Die moreele band, welke niet alleen moet berusten op de wetenschap, dat men elkaar in de ure des gevaars noodig heeft, doch tevens, en vooral, op wederzijdsch vertrouwen en op de waardeering van elkaars kunnen en kennen. *dient reeds in vredeslijf te worden gelegd.*

De grondslag voor een oordeelkundige samenwerking, m.a.w. voor de éénheid van handelen, zal reeds gelegd zijn door de grondige kennis van het voorschrift voor het gevecht der verbonden wapens, waarin de beginselen zijn aangegeven.

Voor de bijzondere tactische omstandigheden, waarin men in een bepaald geval verkeert, zullen die beginselen worden aangevuld door de bevelen van de hoogere commandanten

en de daaruit voortvloeiende bevelen van de onder-commandanten.

Alle commandanten zullen bij de voorbereiding van het gevecht, en tijdens het gevecht zelf, alle beschikbare middelen in werking brengen om de samenwerking voortdurend te verzekeren. Ik noem: de waarneming van het gevechtveld, het zenden van bevelen en berichten, gemeenschappelijke commandoposten, verbindingsdetachementen, enz.

Doch voor een goede samenwerking zal het in de eerste plaats noodig zijn, dat de genoemde commandanten elkaar kennen en in vredetijd veelvuldig met elkaar hebben samengewerkt. Slechts in dat geval zullen zij op het gevechtveld, waar niet immer de tijd beschikbaar zal zijn voor het geven van wijdloopige uitleggingen, elkaar met een half woord, of wellicht zelfs stilzwijgend, begrijpen.

Is het niet een sprekend feit, dat in Frankrijk sommige regiments- en bataljons-commandanten de mislukking van zekere ondernemingen, in den laatsten oorlog met hun onderdeel verricht, toeschrijven aan het bloote feit, dat zij daarbij niet door de organiek tot de divisie behoorende artillerie werden gesteund? Sterker, velen hunner eischen, dat voor den rechtstreekschen steun van een bepaald infanterie-onderdeel steeds dezelfde afdeeling der divisie-artillerie wordt aangewezen.

Noodig is het, dat de hogere commandanten reeds in vredetijd de artillerie commandeeren, welke in oorlogstijd onder hun bevelen zal staan, en dat zij door het houden en doen houden van vele practische en theoretische oefeningen den in oorlogstijd volstrekt onmisbaren moreelen band leggen met hun infanterie- en artillerie-commandanten en tusschen die commandanten onderling.

In 't licht van het voorgaande beschouwd, doet het, zacht uitgedrukt, eigenaardig aan, dat de commandanten van onze infanterie-brigades, die bij mobilisatie plotseling tot divisie-commandant worden verheven, alsdan een regiment artillerie onder hun bevelen krijgen, waarmede zij in vredetijd geen enkele bemoeienis hebben. Daarentegen zien de

vredes-divisiecommandanten, die hun titel aan de brigadecommandanten afstaan en zelf divisiegroepcommandant worden, alle artillerie, waarover zij in vredestijd het bevel voeren, over de oorlogs-divisiën verdeeld worden en zullen zij zelve het gevecht van hun divisiegroep moeten leiden, zonder rechtstreeks over één batterij te beschikken.

Nog sterker komt de onvoldoende samenwerking in vredestijd uit, indien men, in verband met de nummers der bij de oorlogs-divisiën ingedeelde artillerie-regimenten, de lijst der garnizoenen opslaat; zulks moge blijken uit de volgende voorbeelden.

Slechts 2 der 8 oorlogs-divisiecommandanten houden garnizoen met het regiment artillerie, dat zij in oorlogstijd aanvoeren; de overigen zijn ver daarvan verwijderd.

Slechts 7 der 24 regimenten infanterie liggen in garnizoen met de artillerie, welke hen op 't slagveld zal moeten steunen.

C. II I. B. te Ede krijgt in oorlogstijd onder zijn bevelen 6 R. V. A., in garnizoen te Leiden; daarentegen komt 4 R. V. A., in garnizoen te Ede, onder de orders van C. III I. B. te Assen.

Mijnheer de Voorzitter, ik behoef hieraan niets toe te voegen; de voorbeelden spreken voor zichzelf.

In het belang van een goede samenwerking tusschen de infanterie en de artillerie op het gevechtsveld, is het noodig dat de oorlogs-divisiecommandanten reeds in vredestijd hun artillerieregiment commandeeren en dat de garnizoenen zóódanig zijn gelegen, dat gezamenlijk oefenen mogelijk is.

Thans een enkele opmerking betreffende *stelling no. 1.*

Centralisatie en decentralisatie in de bevelvoering over de artillerie hebben beide hare voor- en nadeelen.

Met den inleider ben ik van oordeel, dat zich gevallen kunnen voordoen, waarin decentralisatie, d. w. z. het tijdelijk stellen van bepaalde artillerie-eenheden onder de rechtstreeksche bevelen van infanterie-commandanten, gewenscht is. Mits men een voldoende sterke artillerie heeft, en het terrein en de omstandigheden er zich toe leenen!

Voor ons, die slechts over eene naar verhouding zeer zwakke artillerie beschikken, acht ik juist centralisatie in

't algemeen noodig. Vandaar dan ook, dat ik het in beginsel verkeerd acht, dat onze geheele artillerie van meet af aan over de oorlogs-divisiën wordt verdeeld, en aan de divisiegroep niets wordt gelaten.

De weinige artillerie, welke wij hebben, zullen wij als regel geconcentreerd moeten inzetten om althans op een klein deel van het front — of, doch dan bij afwisseling, op meerdere deelen — de uitwerking te kunnen verkrijgen, welke in den modernen oorlog nu eenmaal strikt onontbeerlijk is voor het succes der infanterie.

Het spreekt wel vanzelf, dat ook bij een gecentraliseerd gebruik der artillerie hare samenwerking met de infanterie noodig blijft en een belang van de hoogste orde is.

Ten slotte een enkel woord betreffende *stelling No. 5*.

Het laatste deel dezer stelling, luidende: „wanneer de infanterie op de kleine afstanden onafhankelijk is gemaakt van de artillerie”, acht ik wat sterk uitgedrukt.

Juist op de kleine afstanden zal de infanterie dat nooit zijn, omdat alsdan 's vijands vuuruitwerking (mitrailleurs) het hoogst is en het z.g. infanteriegeschut nooit de artillerie geheel kan vervangen.

Te allen tijde zou het dus het meest gewenscht zijn, de infanterie voortdurend door de artillerie te doen steunen; ook op de kleine afstanden. Doch het daarmee ten nauwste samenhangende vraagstuk van de blijvende samenwerking tusschen de beide wapens is tijdens den oorlog niet opgelost. Wellicht dat men, wat de verbindingen betreft, tot die oplossing een schrede nader zal komen bij toepassing van de draadlooze telefonie; ook dan zal echter de moeilijkheid blijven bestaan van de juiste aanduiding der doelen aan de ver achterwaarts opgestelde artillerie.

Hoe het zij, men is thans in alle landen zoekende naar de wijze, waarop men de infanterie in het gevecht kan doen vergezellen door eenige organiek bij haar in te deelen vuurmonden, waardoor aan het bezwaar, dat de infanterie op de kleine afstanden den steun der artillerie in vele gevallen zal moeten ontberen, enigszins zal worden tegemoet gekomen.

Naar mijn meening moeten die vuurmonden, in verband

met de daaraan te stellen eischen, te allen tijde rechtstreeks onder de bevelen van de infanterie-commandanten staan en dus organiek bij de infanterie worden ingedeeld, doch zij moeten geccommandeerd en bediend worden door artilleristen.

In verband met het voorgaande zou ik het genoemde deel van stelling 5 dus liever doen luiden: „wanneer bij de infanterie organiek eenige artillerie is ingedeeld, welke in staat is, de infanterie overal op het gevechtsveld te volgen en welke de divisie-artillerie op de kleine afstanden in zekere mate — in sommige omstandigheden wellicht geheel — zal kunnen vervangen”.

De VOORZITTER. Ik geef nu den inleider de gelegenheid de debaters te beantwoorden.

De Heer VAN MUNNEKREDE. Mijnheer de Voorzitter. Alvorens de heeren debaters afzonderlijk te beantwoorden, wil ik hun gaarne gezamenlijk mijn dank betuigen voor de waardeering, die in hun woorden doorstraalt, voor het door mij gesprokene.

De overste VAN ESSEN is het niet met mij eens, waar ik het geen gelukkige bepaling noemde van het Duitse gevechtsvoorschrift om van den commandant van een artillerie-eenheid, die onder de bevelen van een infanterie-commandant is geplaatst, te verlangen *steeds* in verbinding te blijven met den commandant van de divisieartillerie. Inderdaad twijfel ik aan het *practisch* nut van deze bepaling, die in het Fransche gevechtsvoorschrift niet voorkomt.

Ik stelde op den voorgrond, dat een divisiecommandant wel nimmer tot het geheel of gedeeltelijk uit de hand geven van zijn artillerie zal besluiten, wanneer hij kans ziet om ze centraal te leiden.

Het bloote feit van de decentralisatie sluit dus — in dien gedachtengang — logisch de onmogelijkheid van een centrale leiding van de artillerie in zich.

Welk bijzonder belang kan het dan hebben om voortdurend in verbinding te blijven met de commandanten der uitgegeven artillerie-onderdeelen?

Ik geef den overste VAN ESSEN gaarne toe, dat vóór het begin van een gevecht moeilijk zal kunnen worden voorzien of *tijdens* het gevecht een oogenblikkelijke concentratie van het artillerievuur op een of ander doel al dan niet noodzakelijk zal zijn, maar of dit zal gelukken in de omstandigheden, waarin de decentralisatie van de artillerie zal zijn opgedrongen, acht ik zuiver van het toeval afhankelijk.

Tegen een twijfelachtig voordeel staat dus het zekere nadeel, dat de taak van de bedoelde artillerie-commandanten wordt verzwaaard, want ik vermoed dat het hun niet gemakkelijk zal vallen om bij de uitvoering van de door den infanteriecommandant gegeven bevelen — vooral wanneer daarmede stellingverandering gemoeid is — voor een *onafgebroken* verbinding met den commandant der divisieartillerie zorg te dragen.

Wat de plaatsbepaling betreft van kleine doelen als mitrailleurnesten, daarvoor maakt men in Frankrijk inderdaad gebruik van coördinaten.

Ongetwijfeld zal het zeer moeilijk zijn om met behulp daarvan tijdens het gevecht de juiste plaats van een mitrailleurnest te bepalen, maar het schijnt op het oogenblik toch de beste methode te zijn, waarmede bij voortdurende oefening behoorlijke resultaten zijn te bereiken.

Nooit hoorde ik in Frankrijk van het gebruik van merkpunten.

Majoor SCHUURMAN vestigde de aandacht op een maatregel, genomen bij een kaderoefening, hierin bestaande, dat aan de artillerie, tot rechtstreeksche ondersteuning van de infanterie bestemd, de aanwijzing werd verstrekt om aan de aanvragen om vuurondersteuning door de infanterie steeds den voorrang toe te kennen.

Dit acht ik met hem een uitstekenden maatregel en hij verdient m.i. steeds te worden getroffen daar waar de artillerie, tot rechtstreeksche ondersteuning van de infanterie aangewezen, in de hand van den commandant der divisieartillerie blijft.

Hetgeen ik zeide omtrent de waardeering te onzent van de

vuurwals, berustte op hetgeen ik ter zake opving niet alleen in mijn tegenwoordig garnizoen maar ook elders. Hoe men er in dezen kring over denkt, weet ik niet.

Ook ten aanzien van andere aangelegenheden is het mij bepaald opgevallen, dat velen onzer officieren moeite hebben om de nieuwere tactische begrippen te aanvaarden, eigenlijk om geen andere reden dan dat zij zich moeilijk de juistheid daarvan kunnen voorstellen.

Ik ben niet de eerste in deze vereeniging, die zijn stem daartegen verheft.

Laten wij toch gebruik maken van de ervaring die door anderen is opgedaan!

Dit wil volstrekt niet zeggen, dat wij de buitenlandsche reglementen, woordelijk vertaald, als de onze moeten aannemen. Dat zou ons om tal van redenen weinig baten en het zou zelfs glad verkeerdt zijn.

Dit wil alleen zeggen, dat wij de beginselen, die door de oorlogvoerenden zijn aanvaard, aan onze toestanden en aan onze terreinen moeten aanpassen.

Dit versta ik onder *nationale tactiek*, waarvan men bij ons steeds den mond vol heeft.

Omtrent het kaliber van het infanteriekanon zijn er in Frankrijk voorstanders van een 7.5 c.M. kanon, geplaatst in een tank.¹⁾ Over het algemeen echter verlangt men een kleiner kaliber, variërende tusschen 5 en 6½ c.M.

De generaal-inspecteur van de Fransche infanterie gaf als zijn desiderata betreffende het in te voeren infanteriegeschut o.a. te kennen: een projectielgewicht van 3 à 4 K.G. met een maximum dracht van 3 à 4 K.M. en een minimum dracht van 500 M.

Met hetgeen de kapitein VAN DER VIJVER opmerkte, omtrent het groote belang van het bestaan van een morcelen band tusschen de onderdeelen van de beide wapens, die met elkaar moeten samenwerken, ben ik het geheel eens.

Meermalen kwam het voor, dat de eenvoudige infanteristen,

¹⁾ Zie o.a. Général BROUSSAUD, *Revue d'Artillerie* 15 Juni 1922.
Général FRANCK, *Revue d'Infanterie* December 1922.

aan den vooravond van een operatie, bij het zien van de waarnemers van een afdeeling artillerie, waarmede zij reeds meermalen een succes hadden behaald, uitriepen: „Nu zal het wel weer goed gaan; wij worden gesteund door de... afdeeling”.

Met het vormen van dien band in vreedestijd tussehen de commandanten van de beide wapens ziet het er in ons leger thans allesbehalve gunstig uit; de kapitein VAN DER VIJVER heeft daarop terecht de aandacht gevestigd.

Ook hetgeen hij zeide omtrent de decentralisatie van de divisieartillerie, beaam ik ten volle. Ik voeg hieraan nog toe, dat men in Frankrijk van oordeel is, dat het decentraliseeren het meest zal voorkomen bij de vervolging.

Dit laat zich ook wel hooren.

Alsdan gaat het er om, snel weerstand te breken, die den vervolger ophoudt. Daarvoor is de medewerking van de artillerie noodig, die, in verband met het breedere front, waarop de divisie de vervolging in den regel zal uitvoeren, moeilijk van uit een centraal punt door den commandant van de divisieartillerie zal kunnen worden geleid.

Met den kapitein VAN DER VIJVER betreur ik het, dat onze divisiegroep niet of voorloopig niet over moderne artillerie zal beschikken. Haar gemis zal ernstig worden gevoeld bij den zoo belangrijken strijd tegen de vijandelijke artillerie.

Niet voor niets werd deze in de oorlogvoerende legers in beginsel opgedragen aan de artillerie van het legerkorps, waarmede onze divisiegroep eenigszins is te vergelijken.

Blijkens de ervaring toch moet de artilleriestrijd over een niet te smal front worden gevoerd en door één persoon worden geleid, zoodat de commandant van de divisiegroep-artillerie daarvoor als de aangewezen autoriteit kan worden beschouwd.

Wat ten slotte de opmerking betreft van den kapitein VAN DER VIJVER omtrent de bediening van het infanteriegeschut, waarvoor hij artilleristen wil bestemmen, daarmede ben ik het niet eens.

Eigenlijk vind ik het bijzaak *wie* dat geschut bedient. Hoofdzaak is, dat het *goed* wordt bediend.

Als ik echter moet kiezen, dan geef ik de voorkeur aan infanteristen, omdat daaruit duidelijker zal spreken, dat het infanteriekanon een integreerend deel van de infanterie is — wat het trouwens moet zijn — terwijl het daardoor ook beter met de infanterie zal samengroeien.

Hiermede, Mijnheer de Voorzitter, meen ik de voornaamste opmerkingen van de verschillende sprekers te hebben beantwoord.

De VOORZITTER. M. H. In de eerste plaats wensch ik, namens het Bestuur, den majoor v. MUNNEKREDE dank te zeggen voor zijn welwillendheid om in deze bijeenkomst de spreekbeurt te houden, welke aanvankelijk door den kapitein van den Generalen Staf PREY zou zijn vervuld.

Dat het onderwerp, hedenavond in onze Vereeniging behandeld, nog niets van zijn actueel belang heeft verloren, bewijst wel de talrijke opkomst van de leden en de aandacht, waarmede de spreker van hedenavond en de heeren die met hem van gedachten hebben gewisseld, zijn aangehoord.

Het is geenszins een nieuw onderwerp in onze Vereeniging. De inleider heeft gememoreerd dat dit reeds twee maal aan de orde is gebracht. Waar het toeval wil dat de inleiders, die onderscheidenlijk in de bijeenkomsten van 24 Februari 1911, en 21 Februari 1913 in deze bijeenkomst aanwezig zijn, is het mij een behoefte van de Bestuurstafel aan die heeren warme hulde te brengen voor de uitnemende wijze, waarop zij toenmaals hun meening omtrent dit onderwerp hebben uiteengezet (Applaus).

Sedert dien is daarover en hier te lande en in het buitenland zooveel gepubliceerd, dat het Bestuur het nuttig heeft geacht hedenavond nogmaals Uwe aandacht te vragen voor deze aangelegenheid, te meer waar sinds de vermelde bijeenkomsten de groote wereldoorlog heeft plaats gehad, en het Bestuur in den inleider van hedenavond den persoon heeft gevonden, die niet alleen genegen, doch alleszins bevoegd was om dit onderwerp opnieuw in te leiden, te meer waar hij door zijn verblijf aan de Hoogere Krijgsschool te Parijs in de gelegenheid is geweest de meeningen

weer tegeven van de kopstukken van het Fransche leger, die, dank zij het groote wereldgebeuren, de samenwerking van infanterie en artillerie in het gevecht daadwerkelijk hebben medegemaakt. Het zeer belangrijke onderwerp dat ons hedenavond in hooge mate heeft geboeid, vormt een waardig slot van onze bijeenkomsten in dit werkjaar. Het is van verschillend standpunt belicht. Moge die belichting tot voordeel strekken van hen, die door hun stem die zij hebben uit te brengen, invloed kunnen uitoefenen om tot een juiste oplossing van dit vraagstuk te geraken. Moge bovenal het Legerbestuur er van doordrongen zijn dat, zonder het beschikbaarstellen van de noodige middelen, er geen sprake kan zijn van een behoorlijke samenwerking. ¹

Bijzonder sympathiek vond ik het dat, zoowel de inleider als de kapitein v. d. VIJVER, ook de moreele zijde van het vraagstuk naar voren hebben gebracht. Al moge de samenwerking tussehen infanterie en artillerie zijn of worden vastgelegd in voorschriften, toch is het mijn vaste overtuiging dat zelfs de beste reglementaire bepalingen niet tot het gewenschte resultaat zullen leiden, wanneer niet bij de officieren dier beide wapens, die op samenwerking zijn aangevoelen, den vasten wil voorzit om te doen wat zij kunnen.

Met den inleider van de bijeenkomst in 1913, ben ik er echter zeker van dat in het Nederlandsche Leger de moreele drang naar ideale samenwerking bestaat.

Ten slotte rest mij nog uit Uw aller naam, den majoor VAN MUNNEKREDE van harte dank te zeggen voor de heldere, zaakkundige en uitnemende wijze, waarop hij het onderwerp heeft ingeleid en zijn meening heeft uiteengezet. Een woord van erkentelijkheid betuig ik namens de vergadering aan de heeren, die aan het debat hebben deelgenomen.

En hiermede sluit ik, onder dankbetuiging voor Uwe tegenwoordigheid, de laatste bijeenkomst in dit werkjaar.

Stellingen.

De inleider heeft de volgende stellingen besproken :

1. Een gecentraliseerde leiding van de divisie-artillerie is in beginsel te verkiezen; toch zal het meer dan vroeger noodig blijken bepaalde artillerie-eenheden tijdelijk onder de bevelen van infanterie-commandanten te stellen.
 2. De moderne gevechtssomstandigheden dwingen den divisie-commandant tot nauwkeurige regeling van de samenwerking van infanterie en artillerie.
 3. De materiele uitwerking van de vuurwals heeft niet aan de verwachtingen beantwoord; toch is zij uit moreel oogpunt niet geheel te verwerpen.
 4. De middelen, die de divisie-commandant kan toepassen om de samenwerking van zijne infanterie en artillerie te verzekeren, hebben, oordeelkundig gecombineerd, ongetwijfeld groote waarde, maar zij kunnen niet voorkomen, dat de op samenwerking aangewezen onder-commandanten tijdens het gevecht worden gesteld voor onvoorziene opdrachten, die slechts in nauw onderling contact zullen zijn uit te voeren.
 5. Aangezien op het moderne gevechtveld op een onafgebroken verbinding tusschen infanterie en artillerie niet mag worden gerckend, zal de klacht van de infanterie over gebrek aan steun door de artillerie eerst verstommen, wanneer de infanterie op de kleine afstanden onafhankelijk is gemaakt van de artillerie.
-